

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Vývoj médií na Hořicku

Bakalářská práce

Autor: Tomáš Khun

Studijní program: B7310 Filologie

Studijní obor: Jazyková a literární kultura

Vedoucí práce: Mgr. Jan Bílek, Ph.D.

Hradec Králové, 2020

Zadání bakalářské práce

Autor:	Tomáš Khun
Studium:	P17P0150
Studijní program:	B7310 Filologie
Studijní obor:	Jazyková a literární kultura
Název bakalářské práce:	Vývoj médií na Hořicku
Název bakalářské práce AJ:	Evolution of media in Hořice region

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se bude v souladu se stávající teorií a metodikou literární a historické vědy zabývat vývojem médií v oblasti Hořicka od počátku dvacátého století do současnosti; budou popsána oblastní média a vývoj jejich formy a obsahu. Dále se zaměří na komparaci klasických a tzv. nových médií. Projektová část práce bude věnována přípravě a realizaci přednášky k tématu.

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. Dějiny českých médií: od počátku do současnosti. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. CHUN, Wendy Hui Kyong a Thomas KEENAN. New media, old media: a history and theory reader. New York: Routledge, 2006. ISBN 0415942241. KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. TOMÍČKOVÁ, Oldřiška. Hořice odedávna dodneška: putování dějinami města slovem a obrazem. Hořice: Město Hořice, 2008. ISBN 978-80-254-3464-2.

Garantující pracoviště:	Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Jan Bílek, Ph.D.
Oponent:	Mgr. Michal Čuřín, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	13.12.2018

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval Mgr. Janu Bílkovi, Ph.D. za vedení, ochotu, trpělivost a přínosné rady, které velkou měrou přispěly k zhotovení této práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne:

Podpis:

Anotace

KHUN, Tomáš. *Vývoj médií na Hořicku*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2020.

Bakalářská práce se bude v souladu se stávající teorií a metodikou literární a historické vědy zabývat vývojem médií v oblasti Hořicka od počátku dvacátého století do současnosti; budou popsána oblastní média a vývoj jejich formy a obsahu. Dále se zaměří na komparaci klasických a takzvaných nových médií. Projektová část práce bude věnována přípravě a realizaci přednášky k tématu.

Klíčová slova: regionální a lokální média, Hořicko, tisk, periodika

Annotation

Bachelor thesis will, in accordance to existing theory and method of literary and historical sciences, explore evolution of media in Hořice region from the beginning of 20th century to present. It will describe regional media and the evolution of their form and contents. Furthermore it will be focused on comparing classic and so-called new media. The project part will be dedicated to preparation and realization of a lecture focused on the same themes.

Keywords: Regional and local media, Hořicko, press, periodicals

Obsah

Seznam grafů.....	9
Úvod.....	10
1 Teoretická část.....	12
1.1 Metodologie.....	12
1.1.1 Kvantitativní obsahová analýza.....	12
1.1.2 Aplikace metod.....	13
1.1.3 Otázky a hypotézy.....	15
1.2 Hořicko.....	16
1.3 Definice regionálních médií.....	17
1.4 Historický kontext mediálního vývoje po roce 1989.....	18
1.4.1 Média před rokem 1989.....	19
1.4.2 Média po roce 1989.....	21
1.4.2.1 (De)regulace.....	22
1.4.2.2 Privatizace.....	24
1.4.2.3 Koncentrace vlastnictví.....	26
2.1 Přehled vývoje médií na Hořicku.....	28
2.2 Vybraná periodika.....	36
2.2.1 Hořický občasník.....	36
2.2.1.1 Vývoj formy.....	37
2.2.1.2 Vývoj obsahu.....	42
2.2.1.3 Shrnutí.....	44
2.2.2 Hořické občasné noviny.....	45
2.2.2.1 Vývoj formy.....	46
2.2.2.2 Vývoj obsahu.....	48
2.2.2.3 Shrnutí.....	55
2.2.3 Listy Hořicka.....	57
2.2.3.1 Vývoj formy.....	57
2.2.3.2 Vývoj obsahu.....	58
2.2.3.3 Shrnutí.....	61

2.2.4 Pod Zvičinou: vlastivědná čítanka.....	62
2.2.4.1 Vývoj formy.....	63
2.2.4.2 Vývoj obsahu.....	66
2.2.4.3 Shrnutí.....	72
2.3 Nová média.....	73
2.3.1 Horicko.cz.....	74
2.3.2 Hořičák.cz.....	75
2.3.3 Hořice.org.....	75
2.3.4 Shrnutí.....	76
3 Kulturní projekt.....	76
3.1 Popis.....	76
3.2 Cíle.....	77
3.3 Financování.....	77
3.4 Propagace.....	78
3.5 SWOT analýza.....	78
3.6 Realizace.....	79
Závěr.....	79
Seznam použité literatury a pramenů.....	82

Seznam grafů

<i>Graf č. 1 Hořický občasník 1989, 1(1).....</i>	<i>43</i>
<i>Graf č. 2 Hořický občasník 1995, 7(2).....</i>	<i>44</i>
<i>Graf č. 3 Vývoj obsahu Hořického občasníku v průběhu let.....</i>	<i>45</i>
<i>Graf č. 4 Hořické občasné noviny 1995, 1(2).....</i>	<i>49</i>
<i>Graf č. 5 Hořické občasné noviny 2000,6(4).....</i>	<i>51</i>
<i>Graf č. 6 Hořické občasné noviny 2005 , 11 (4).....</i>	<i>52</i>
<i>Graf č. 7 Hořické občasné noviny 2010, 16(4).....</i>	<i>53</i>
<i>Graf č. 8 Hořické občasné noviny 2015, 21(4).....</i>	<i>55</i>
<i>Graf č. 9 Vývoj obsahu Hořických občasných novin v průběhu let.....</i>	<i>56</i>
<i>Graf č. 10 Listy Hořicka 1995, 1(1).</i>	<i>59</i>
<i>Graf č. 11 Listy Hořicka 1996, 2(4).....</i>	<i>60</i>
<i>Graf č. 12 Vývoj obsahu Listů Hořicka v průběhu let</i>	<i>61</i>
<i>Graf č. 13 Pod Zvičinou 1993, 11(2).</i>	<i>67</i>
<i>Graf č. 14 Pod Zvičinou 1998, 16(2).....</i>	<i>68</i>
<i>Graf č. 15 Pod Zvičinou 2003, 21(2).</i>	<i>69</i>
<i>Graf č. 16 Pod Zvičinou 2008, 26(2).....</i>	<i>70</i>
<i>Graf č. 17 Pod Zvičinou 2013, 31(2).....</i>	<i>71</i>
<i>Graf č. 18 Pod Zvičinou 2015, 33(2).....</i>	<i>72</i>
<i>Graf č. 19 Vývoj obsahu Pod Zvičinou v průběhu let.....</i>	<i>73</i>

Úvod

Problematika regionálních a lokálních médií je na periferii výzkumného zájmu většiny akademiků a badatelů a je často upozadována médii s celostátní působností. O tom svědčí i fakt, že prací, které se věnují čistě tomuto tématu nevzniklo dodnes mnoho.

Můžeme poukázat pouze na pár, byť velmi zdařilých, monografií od Lenky Waschkové Císařové jako, Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009 a Regionální média v evropském kontextu, o které se opírá i část této práce.¹ Dále lze zmínit nejrozumnější bibliografie jako například Bibliografie novin a časopisů východních Čech² od Jiřího Maliny a Vladimíra Lesáka, ty však poskytují pouze seznamy jednotlivých periodik, a navíc jsou povětšinou velmi neaktuální. A následně několik málo bakalářských a diplomových prací.³ Žádná z těchto prací se však nevěnovala oblasti Hořicka. Vzhledem k významu a velikosti zmíněného území je cílem této práce danou skutečnost napravit. Tato bakalářská práce se tedy věnuje vývoji médií v této oblasti, od prvních oblastních periodik, až po vznik takzvaných nových médií. Práce mapuje období od přelomu 19. a 20. století až po současnost, přesněji řečeno rok 2015.

Autor si je vědom skutečnosti, že je nad rámec bakalářské práce detailně se věnovat tomuto časovému období v celé jeho šíři. Proto bude mediální vývoj v oblasti Hořicka od jeho počátku po současnost zachycen v podobě chronologického přehledu, ve kterém budou jednotlivá média na základě jejich klíčových vlastností popsána. Avšak hlavní výzkum bude zaměřen na období po revolučním roce 1989. Respektive na období mezi lety 1989 až 2015.

1 WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka, ed. Regionální média v evropském kontextu. Brno: Masarykova univerzita, 2007. Média, kultura, komunikace. ISBN 978-80-210-4473-9. ;

WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2.

2 LESÁK, Vladimír a Jiří MALINA. Bibliografie novin a časopisů východních Čech v letech 1650—1945. Hradec Králové: Vysoká škola pedagogická, 1998.

3 Pro příklad NEVLÍDOVÁ, Markéta. Vývoj pardubického a chrudimského regionálního tisku v letech 1945—1948. Olomouc, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Fakulta filozofická.;

ČECHOVÁ, Judita. Vývoj regionálního tisku na příkladu Plzeňského a Moravskoslezského deníku a rozbor jejich obsahu z roku 2010. Praha, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta sociálních věd.

Práce je rozdělena na 3 hlavní části. První z těchto částí vymezuje teoretický rámec, na němž je tato práce vystavěna. Je zde popsána metodologie, podle níž pracuje druhá, výzkumná, část práce. Dále jsou zde ukotveny základní určení a popis oblasti Hořicka, které kvůli své proměnlivosti potřebuje bližší výklad. Následuje základní uvedení do problematiky regionálních a lokálních médií a definice tohoto pojmu. Teoretickou část zakončuje osvětlení kontextu dění na mediální scéně krátce před a po roce 1989, které je nutné pro plné porozumění vývoje zkoumaných médií.

Druhá část práce se již věnuje samotnému výzkumu, a to na základě metodologie určené v první části. První kapitola této části poskytuje přehled historického vývoje médií na Hořicku. Je zde uveden chronologicky sestavený přehled všech medií vydávaných na území Hořicka od počátku jejich vzniku. Tento přehled si klade 2 cíle. Tím prvním je poskytnout čtenáři ucelený přehled o vývoji mediální scény v této lokalitě. Tím druhým je podat dalším případným badatelům možnost jednoduché orientace v hořických oblastních médiích, která v takovéto podobě doposud chyběla, a usnadnit tak další výzkum této problematiky. Následuje vlastní výzkum vybraných médií. Jednotlivé tiskoviny jsou zde nejdříve popsány a jsou představeny jejich základní charakteristiky jako například vydavatel, výše nákladu, zaměření a podobně. Nakonec je popsán jejich formální a obsahový vývoj ve vytyčeném časovém úseku.

Vyvrcholením této práce je realizace kulturního projektu, konkrétně přednášky, jež předkládá nabyté teoretické a výzkumné poznatky zájemcům z neodborné sféry. Ve třetí části práce je shrnuto vše, co přednášce předcházelo, tedy organizace, analýzy a propagace. Dále její samotné konání a v neposlední řadě i závěry z ní vyvozené.

Poslední částí práce je závěr, který reflektuje obsah a výsledky práce.

1 Teoretická část

1.1 Metodologie

Jak bylo řečeno, tato práce si klade za cíl popsat vývoj formy a obsahu vybraných médií. Proto je nutné použít kombinaci 2 různých postupů. Formální složka bude popsána na základě analýzy dokumentů v dlouhodobém časovém období. Jednotlivé formální prvky novin budou nejdříve kategorizovány a následně bude rozebrána jejich proměna ve vytyčeném období. Pro zkoumání obsahové stránky jednotlivých médií bude užito takzvané kvantitativní obsahové analýzy.

1.1.1 Kvantitativní obsahová analýza

Kvantitativní obsahová analýza je využita v tom případě, je-li předmětem zájmu výzkumníka mediální obsah v určitém časovém období. Na základě této metody lze zjistit, o čem média pojednávají a také jak je tento obsah různorodý, čili kterým tématům se věnují nejvíce a kterým méně. Metoda umožňuje zkoumání velkého množství dat za poměrně dlouhé časové období.⁴ Dále také porovnávat několik médií mezi sebou, na to se však tato práce zaměřuje pouze nepřímo.

Tato metoda spočívá ve vytyčení zkoumaného vzorku, tedy určitého média v určitém vymezeném časovém období. A následném rozřazení obsahů vzorku do vytyčených tematických kategorií. Nejběžnějšími kategoriemi jsou například politika, ekonomika, kriminalita, nehody, sport, počasí a podobně, avšak v závislosti na typu média a výzkumu lze stanovit i konkrétnější kategorie.⁵

Tuto metodu lze aplikovat 2 možnými způsoby. Je možné zkoumat postavení jednoho tématu v průběhu určitého času. Například jak se vyvíjelo pojednávání o kriminalitě v daném periodiku v období 3 let. Tyto výzkumy bývají nezřídka doplněny doprovodnou analýzou dané problematiky, která vysvětluje, co k případným změnám mohlo vést.

⁴ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4. s. 100—102.

⁵ Tamtéž, s. 103—110.

Druhý způsob se využívá ve výzkumech, které se zabývají celou agendou média (případně více médií), účelem tohoto přístupu k metodě je popsat obsahové složení celého média v daného průběhu času.

Výstupem jsou data, která sdělují kolik prostoru bylo věnováno jednotlivým tematickým kategoriím.

Tuto metodu využívá i předložená práce. Z důvodu její výpovědní hodnoty, jednoznačnosti, objektivnímu výsledku a kvůli tomu, že umožňuje komplexní popis vývoje obsahové stránky média v určitém časovém rozmezí.

1.1.2 Aplikace metod

Ve vytyčeném období, tedy v letech 1989—2015, jsou zkoumány 4 hlavní oblastní tituly vydávané na Hořicku. Těmito tituly jsou *Hořický občasník*, *Hořické občasné noviny*, *Pod Zvičinou* a *Hořické listy*.

Tyto tituly jsou nejprve popsány na základě jejich určujících vlastností tedy dle zaměření, periodicity, nákladu, vlastníka apod.

Následně je popsán formální vývoj jednotlivých periodik. Na základě analýzy proměn ve vytyčených strukturálních kategoriích novin.

Kategorie	Charakterizace
Typografie	písmo a jeho font, velikost, barva apod.
Formát a vazba	velikost novinového papíru
Grafická úprava	barevné provedení, symboly apod.
Rozvržení stran	horizontální či vertikální členění obsahu
Fotografie a ilustrace	druh, styl, velikost
Rozsah novin	počet stran, přílohy

Dále je užito kvantitativní obsahové analýzy. Prvním krokem je přesné vytyčení zkoumaného souboru médií. U tohoto kroku vyvstalo dilema, zdali *Hořický občasník* a *Hořické občasné noviny* zařadit jako 1 či 2 média, vzhledem k tomu, že *Hořické občasné noviny* jsou přímým nástupcem *Hořického občasníku*. Avšak kvůli co největší informační přesnosti a i odlišnostem, které po změně v novinách nastaly, bylo rozhodnuto o jejich na 2 samostatně zkoumané jednotky.

Dalším krokem je výběr zkoumaného vzorku z jednotlivých periodik, což se ukázalo jako komplikované, jelikož všechny jednotlivé tiskoviny mají rozdílnou dobu vzniku, trvání a v případě *Pod Zvičinou* i periodicitu. Aby bylo možné výzkum provést, byla jednotlivá periodika rozdělena do vzorků ne podle jednotného klíče, ale každému byl přiřazen klíč individuální.

U ***Hořických listů*** je z důvodu velmi krátké existence periodika obsah zkoumán pouze na prvním čísle z roku 1995 a na posledním, které vyšlo roku 1996. Formální analýza bude provedena pro celou dobu existence periodika.

U ***Hořického občasníku*** je obdobně jako u předchozího titulu kvantitativní obsahová analýza provedena na prvním a posledním čísle z let 1900 a 1995. Změna formy bude popsána za celou dobu existence periodika.

U ***Hořických občasných novin*** bude zkoumána doba od počátku jejich založení, tedy od roku 1995 až po rok 2015. Obsahové analýze budou podrobeny výtisky vždy po 5 letech z měsíce dubna (zkoumané roky jsou tedy 1995, 2000, 2005, 2010 a 2015).

U periodika ***Pod Zvičinou*** bude zkoumána doba od roku založení 1992 do roku 2015. Analyzovány budou čísla po 5 letech z měsíce dubna. Zkoumané roky jsou 1992, 1997, 2003, 2008, 2012 a 2015.

Následovalo vytvoření jednotlivých tematických kategorií. Na základě předvýzkumu bylo vytyčeno 12 kategorií, které se objevovaly nejčastěji.

Kategorie	Charakteristika
Zpravodajství	aktuality z území Hořicka
Politika	články o politickém dění v oblasti
Ekonomika	rozpočty obcí, dotace, hospodářství apod.
Historie	připomínkové články, kronika apod.
Neštěstí	dopravní nehody, havárie
Kriminalita	přestupky, trestná činnost
Kultura	literatura, film, hudba, divadlo apod.
Reklama	reklamní sdělení, inzerce
Sport	sportovní události, ocenění
Ostatní	články, nespádající do předchozích kategorií

1.1.3 Otázky a hypotézy

Hlavní otázkou, na kterou se tato práce snaží odpovědět, je: jak se měnila oblastní média na Hořicku. Aby to bylo možné, je nutné ji rozdělit na několik dílčích podotázek. Na základě teoretického vymezení z prvních kapitol a předvýzkumu byla ke každé otázce přiřazena hypotéza, jež se snaží predikovat jednotlivé odpovědi.

Otázka 1: Měnila se struktura obsahu jednotlivých médií? Případně jak?

Hypotéza 1: Vzhledem k historickému kontextu se setkáme s úbytkem obsahu na úkor inzerce, která bude postupem času zabírat více obsahu.

Otázka 2: Která tematická kategorie dostává v oblastních periodikách největší prostor?

Hypotéza 2: Vzhledem k charakteru regionálních medií bude největší prostor vyhrazen zpravodajství

Otázka 3: Jak se měnila forma vybraného tisku?

Hypotéza 3: Média se budou stávat pestřejšími, více zaměřenými na grafickou úpravu, čím dal tím více místa dostává fotografie a ilustrace a co do počtu stran budou obsáhlejšími. Formát novin a písmo budou spíše neměnné.

1.2 Hořicko

Hořicko je přirozeným pojmenováním oblasti, která se nachází v blízkém okolí města Hořic. Avšak přesné vymezení této oblasti je problematické, a to z důvodu historického vývoje města samotného i vývoje organizace státu.

První písemné zmínky o Hořicích lze datovat až do 12. století. Od počátků své existence prošly z hlediska územního členění značným vývojem. Avšak jako zlom můžeme zmínit polovinu 19. století, kdy v roce 1850 vznikl vlastní Hořický okres. Ten je však roku 1869 zrušen a Hořice připadnou okresu Hradec Králové, jehož součástí byly až do roku 1900, kdy přešly pod okres Nová Paka. Avšak roku 1950 opět vzniká samostatný okres Hořice, který však opět zaniká v roce 1961, kdy Hořice vstupují do okresu Jičín, ve kterém setrvávají do dnes.⁶

Nutno podotknout, že s každou takovouto změnou se měnily i hranice působnosti Hořic jako centra Hořicka. Tudíž pojem Hořicko je oblast v průběhu let značně dynamická.

Nicméně po správní reformě, z roku 2003⁷ se z Hořic stává takzvaná obec s rozšířenou působností s jasně zdokumentovaným a vyčleněným správním obvodem, který se skládá celkem z 29 obcí (z toho 2 měst a 27 vesnic).⁸ Tento fakt, díky jasnému ohraničení, poskytuje jednoduché východisko pro definici oblasti Hořicka, ze

6 TOMÍČKOVÁ, Oldřiška a Václav BUKAČ. Hořice. Praha: Paseka, 2011. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7432-109-2. s. 8—13.

7 Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností č. 314/2002 Sb.

8 Jsou jimi Bašnice, Bílsko u Hořic, Boháňka, Borek, Bříšťany, Cerekvice nad Bystřicí, Červená Třebešná, Dobrá Voda u Hořic, Holovousy, Hořice, Chomutice, Jeřice, Lískovice, Lukavec u Hořic, Milestín, Milovice u Hořic, Nevratice, Ostroměř, Petrovičky, Podhorní Újezd a Vojice, Rašín, Rohoznice, Sobčice, Staré Smrkovice, Sukorady, Tetín, Třebnouševy, Úhlejov a Vřesník.

kterého práce nadále vychází. Hořicko je tedy dále chápáno jako, legislativně ustanovený správní obvod města Hořic.

1.3 Definice regionálních médií

Chceme-li definovat regionální média, zjistíme, že je to poměrně obtížný úkol. Důvodem k tomu je to, že média, která jsou svázána s určitým územím, se netěší takovému zájmu odborné veřejnosti (z řad výzkumníků i žurnalistů samotných), jako jejich celostátní obdoba. Na tento typ médií je mnohými pohlíženo jako na nedůležitou periferní část mediálního systému. A to i přes to, že regionální médium, má jako jediné přímou vazbu na svého spotřebitele, který bezprostředně ví, o čem dané médium pojednává a může se s touto informací ztotožnit, protože se sám pohybuje v geografické působnosti daného média.⁹

Avšak i přes svou jedinečnost a snahu některých výzkumníků.¹⁰ Není tato problematika plně zmapována. Nedostatek výzkumného zájmu se podepisuje mimo jiné i na samotné definici. Neexistuje jednotné vymezení, co je to regionální médium, a tak se setkáváme, v závislosti na autorovi, s celou řadou definic.

Nicméně jistý konsenzus mezi autory přece jenom panuje. Časté bývá rozdělení médií dle geografického umístění na lokální a regionální. Avšak jednotliví autoři se už rozcházejí ve významu pojmů lokalita a region.

Jisté východisko přináší propracovaná typologie médií, kterou navrhl Andrej Tušer.¹¹ Tato typologie vychází z chápání lokality a regionu jako územně-správních jednotek. Definuje lokalitu jako město či obec a region jako oblast, kraj nebo okres. Ve městech či obcích tak vychází tisk lokální, respektive městský nebo obecní a obdobně v oblasti, kraji nebo okrese tak vychází tisk regionální, respektive oblastní, krajský či okresní.

9 WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2. s. 13—15.

10 Tomuto tématu se však věnují převážně autoři zahraniční. Můžeme jmenovat například Davida Murphyho, Erica Rothenbuhlera, Andreje Tušera a Samuela Brečku. V českých podmínkách je zájem o něco menší, avšak lze zmínit například Lenku Waschkovou Císařovou nebo Pavla Pácla.

11 TUŠER, Andrej. Typológia periodickej tlače I. Bratislava: Univerzita Komenského, 1995. Vysokoškolské skriptá. ISBN 80-223-0834-X. s. 8.

Tyto 2 skupiny lze následně dělit na menší podskupiny dle původce média. Obecní a městské tak lze dále dělit na média školní, podnikové, sídlištní a podobně.

Okresní pak na takzvaná subregionální, tedy například na média, která spojují obec či město s okolím případně více obcí dohromady. Oblastní a krajské na takzvaná nadregionální, které spojují například více okresů, více oblastí či více krajů.

Avšak jak bylo uvedeno, toto vymezení i přes svou rozpracovanost není využíváno plošně a má i své odpůrce.

Ve výzkumu, na kterém se podílel i Tušer¹² je konstatováno, že není možné přesně definovat hranice mezi pojmy lokální a regionální médium, protože se tyto kategorie mohou prolínat.¹³ Toto rozdělení následně Lenka Waschková Císařová upravila tak, že se potencionální překrytí zmenšuje.¹⁴ Podle Císařové do lokálního tisku řadíme obecní (městský), oblastní a okresní tisk. A do regionálního tisku regionů a krajů. S následným členěním na menší jednotky jako u předchozího modelu.

Pro účely této práce je užito modelu Císařové, který je jednoduchý, jednoznačný, a přesto poskytuje potřebné teoretické východisko. Výzkumným zájmem této práce, jsou tedy lokální média, respektive jejich poddruh, média oblastní.

1.4 Historický kontext mediálního vývoje po roce 1989

Revoluční rok 1989 znamenal pro řadu států bývalého Východního bloku včetně České republiky řadu značných změn napříč celou společností, nejvýraznější byly změny politické, ekonomické, sociální ale i kulturní. Tento přerod z totalitního režimu do demokracie bývá někdy nazýván strukturální transformace.¹⁵

Mediální systém, jako jedna z podstatných složek moderní společnosti, samozřejmě nebyl výjimkou, a i on prošel za poměrně krátkou dobu výraznými změnami.¹⁶ Je však poměrně obtížné všechny tyto změny podrobně popsat a zkoumat.

12 BREČKA, Samuel – BENKOVIČOVÁ, Dana – TUŠER, Andrej. Regionálne a lokálne médiá na Slovensku. Bratislava: Národné centrum mediálnej komunikácie, 1998.

13 WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2. s. 19.

14 Tamtéž, s. 25.

15 Tamtéž, s. 31.

16 Tamtéž, s. 32.

Důvody jsou četnost změn v médiích po roce 1989 a také jejich provázanost s dalšími složkami společnosti, ať už ekonomickou či politickou.

Lze však tvrdit, že média zemí, které prošly strukturální transformací, nevytvářely zcela nové mediální systémy. Přejímaly ty již zaběhlé a fungující.¹⁷ Měly tendenci se globalizovat.¹⁸ Problém je v tom, že si zachovávají některé vlastnosti a specifika daného státu. Proto nelze tento jev zkoumat z obecné roviny, ale je nutné zaměřit se vždy na konkrétní zemi.¹⁹

Strukturální transformace českých médií nebyla dosud důkladně prozkoumána. Z toho důvodu Císařová vytvořila vlastní model, ve kterém tento jev rozděluje na základě několika faktorů, které strukturální transformaci v médiích společně vytvářejí. Jsou jimi faktory politicko-ekonomický, socio-kulturní a technologický. Tyto faktory samozřejmě působí vzájemně, avšak Císařová za hlavní a nejvíce ovlivňující považuje faktor politicko-ekonomický. Faktory jsou následně rozděleny do několika hlavních hybatelů.

Vybrané nejdůležitější změny v médiích a jejich hlavní hybatele z hlediska politicko-ekonomického faktoru jsou rozebrány v následujících kapitolách této práce.²⁰

1.4.1 Média před rokem 1989

O změnách v mediálním systému po přechodu do demokratického režimu nelze hovořit, aniž bychom nejdříve popsali systém předchozí, který panoval v komunistické totalitě. Jenom na základě kontrastu 2 zcela rozdílných mediálních systémů lze změny, které se v této oblasti udály, definovat a popsat co možná nejzřetelněji.

Jedním z hlavních rozdílů ve fungování těchto 2 mediálních uspořádání je vlastník samotného média. Před rokem 1989 byla média řízena centrálně,

17 COMAN, Mihai. Developments in Journalism Theory About Media "Transition" in Central and Eastern Europe 1990-99." Pp. 35–56 in Journalism Studies. Vol. 1, No. 1, 2000. s. 54.

18 V literatuře se někdy též objevuje pojem "zezápadoňovat"

19 WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2. s. 38.

20 WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2. s. 40—44.

komunistickou stranou. Z politických a ekonomických důvodů tak mohla oficiálně vycházet jenom ta média, která byla komunistická strana ochotna sama vydávat.²¹

Regionální média byla zastoupena především lokálními a regionálními novinami, které vydávaly okresní a krajské výbory komunistické strany a okresní a krajské noviny vydávaly výbory národní.

Komunisty ovládané orgány byly jedinými možnými vydavateli. Byly jimi přímo komunistická strana nebo organizace Národní fronty jako Socialistický svaz mládeže či Revoluční odborové hnutí, nebo ministerstva.²² Tento fakt jen potvrzuje jak velký dopad měla vládnoucí komunistická strana na podobu tehdejší mediální scény.

Dalším využívaným nástrojem pro nepřímou cenzuru a umělou regulaci tiskovin byl objem tiskového papíru, který se jednotlivým tiskovým společnostem dodával. Obdobně se manipulovalo i s nákladem již vytištěného periodika, kdy strana mohla nařídit takzvaný povinný odběr.²³ Existovaly i přímé orgány, které měly na starost regulaci médií a dozor nad nimi. Byl jím Úřad pro tisk a informace, který se v roce 1969 rozdělil na 2 orgány pro každý stát federace – Český úřad pro tisk a informace a Slovenský úřad pro tisk a informace. Na počátku 80. let následně vznikl Federální úřad pro tisk a informace, který zastřešoval činnosti obou státních úřadů. Tyto úřady se především zaměřovaly na kontrolu obsahu a formy jednotlivých médií.²⁴

Pokud se zaměříme na strukturu mediálního trhu před rokem 1989, zjistíme, že byla velmi stabilní. Regionální a lokální periodika odpovídala administrativnímu členění státu. Jestliže se toto členění nezměnilo, nezměnil se ani počet vydávaných titulů. Pro příklad si můžeme uvést změnu v uzemním členění Československa v roce 1960, kdy se snížil počet okresů a s tím zároveň i počet vydávaných novin.²⁵ Za velmi

21 Tamtéž, s. 79.

22 Tamtéž, s. 80.

23 Stranické orgány striktně doporučovaly organizacím i občanům, aby noviny odebíraly.; WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2. s. 80.

24 WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2. s. 80.

25 HÁJEK, Miloslav. Uvedení do typologie českého periodického tisku. Praha: SPN, 1979. s. 68-69.

názorný lze považovat přehled vypracovaný roku 1977 (viz tabulka níže).²⁶

Typ periodika	Počet titulů
Celostátní deníky	8
Krajské deníky	10
Okresní tisk	69
Podnikové noviny	153
Ostatní regionální časopisy	32
Celkem periodik v ČSR	759
Celkem periodik v ČSSR	1 062

zdroj: Hájek 1979: 29

1.4.2 Média po roce 1989

Jak bylo nastíněno dříve, události, které nastaly po roce 1989, znamenaly převratné a rychlé změny. Stejně tak tomu bylo i u mediální scény. Oproti očekáváním bylo zjištěno, že vypořádání se s problematikou cenzury a stranického řízení novin, nutně nestačí k rekonstrukci mediální scény. Tou největší překážkou, bylo ekonomické vakuum, které po sobě komunistická strana v této sféře zanechala.²⁷ A právě ekonomické změny se projeví především na úrovni nejmenších z médií, tedy u lokálních a regionálních periodik. Tato periodika měla nejmenší čtenářské základny, a tudíž i nejmenší finanční prostředky.

Problémy se některé z menších lokálních periodik rozhodly řešit tím způsobem, že se sloučily do větších regionálních novin, které tak mohly pokrýt větší oblast. Ani to ale nezabránilo zániku poměrně velkého počtu těchto novin.

Na druhou stranu rostl zájem čtenářů o informace a s tímto zájmem rostla i cena novin, které již nebyly dotovány. Počet titulů periodik vzrostl za rok, tedy do

²⁶ Tamtéž, s. 29.

²⁷ WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2. s. 85.

roku 1990 o více než 15 %, avšak zároveň kvůli novým podmínkám trhu vzrostly až dvojnásob ceny novin.²⁸

S rozmachem trhu se o značné množství zvedla celková roční proinvestovaná částka, která se v novinách vložila do inzerce. Od roku 1990, kdy bylo ročně investováno do novinové inzerce 0.25 miliard korun, vzrostla tato částka za 4 roky více než 15násobně na 3,8 miliard korun.²⁹

Císařová ve svém modelu strukturální transformace médií uvádí 3 makro činitele, které dohromady tvořily hlavní hybnou sílu, jež měnila českou mediální scénu po roce 1998. Tyto činitele, jak sama popisuje, jsou však dynamické a proměnlivé v čase, je tedy nutné popsat je postupně, chronologicky. Těmito makro činiteli jsou:

a) (De)regulace

b) Privatizace

c) Koncentrace vlastnictví

1.4.2.1 (De)regulace

(De)regulace jsou 2 protichůdné stavy, ve kterých se mediální systém ocitl v různých fázích svého vývoje. Deregulací se rozumí uvolnění zákonných norem, které existovalo před rokem 1989. Vzápětí po revoluci však následovalo vytyčení zákonů nových, tedy opětovná regulace médií. Avšak dále opět následovala deregulace v podobě novel zákona. Takovéto zákonné vymezení vytyčilo důležitý základní kámen pro proměnu v mediálním systému, potažmo v celé společnosti.³⁰

(De)regulace se netýká pouze tiskového zákona,³¹ ale také zákonů, které upravovaly vlastnictví tisku (antimonopolní zákon, viz níže). Ty také nezanedbatelnou měrou přispěly k strukturální transformaci.

28 SPLICHAL, Slavko. Media beyond socialism: theory and practice in East-Central Europe. Boulder: Westview Press, 1994. ISBN 081331819X. s. 40.

29 O'NEIL, Patrick. Post-Communism and the Media in Eastern Europe. London – Portland: Frank Cass, 1997. s. 58.

30 WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2. s. 87.

31 Zákon č. 46/2000 Sb. Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)

Obsah a styl novin se změnily v prvních 3 měsících po Sametové revoluci, takovým způsobem, že v podstatě porušovaly zákonná omezení stále platného tiskového zákona z roku 1966.³² Tento tiskový zákon³³ platil až do 28. března 1990, kdy byl novelizován. Tato novela, která platila až do roku 2000, tak pouze značně kopírovala již nastalý mediální vývoj. A především přinesla zákaz cenzury a možnost převedení vlastnictví tisku do rukou soukromníků. Další ze změn bylo to, že při zakládání periodika, nemusel být daný titul schválen státem, ale pouze nahlášen příslušnému úřadu.

Avšak i takto novelizovaný zákon měl své kritiky. Nejčastěji mu byla vyčítána absence právních norem, které by řešily vlastnictví tisku, respektive koncentraci jeho vlastnictví a nákup českých médií zahraničními investory. Kritici v tomto faktu viděli hrozbu, obávali se možné monopolizace informací a názorů. Avšak toto omezení, i přes různé návrhy v průběhu let, se do zákona nikdy nedostalo. Nicméně absence tohoto ustanovení v tiskovém zákoně neznamena, že problematika monopolů nebyla řešena. Existoval takzvaný antimonopolní zákon.³⁴ Avšak jeho výklad v sféře médií, potažmo regionálních médií, byl komplikovaný. Tento zákon zakazoval koncentraci vlastnictví do 30 % relevantního trhu, aby ostatní vlastníci byli konkurenceschopní. Problém však nastává s definicí "relevantního trhu", kdy se jako relevantní trh mohl vykládat celkový trh tištěných médií, nikoli pouze trh médií regionálních a lokálních.³⁵

Problematika regulace vlastnictví tisku a médií obecně je do dnes značně komplikovaná a koncentrace vlastnictví regionálních a lokálních médií, která nastala po roce 1989 (viz další kapitola), byla shledána jako neporušující antimonopolní zákon.

32 O'NEIL, Patrick. Post-Communism and the Media in Eastern Europe. London – Portland: Frank Cass, 1997. s. 45.

33 Zákon č. 81/66 Sb. Zákon o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích

34 Zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

35 WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2. s. 96.

Makro činitel deregulace tak umožnil existenci dalších 2 činitelů: privatizace a koncentrace vlastnictví.

V následujících letech proběhlo ještě několik novel tiskového zákona, avšak žádná z nich regulaci médií nikterak zásadně neupravovala, tudíž jsou pro tuto práci nepodstatné.

1.4.2.2 Privatizace

S příchodem demokracie přišel i nový tržní model. Nástup kapitalismu znamenal možnost vlastnictví soukromým subjektem nikoli pouze státem. A tedy nastal logický krok, převod některého státního majetku do soukromých rukou. Tento proces se nazývá privatizace. A právě privatizací prošel i celý mediální trh. Autoři, kteří se problematice privatizace médií věnují,³⁶ se shodují na tom, že se jedná o dynamický proces, který měl 3 fáze.

První fází byla takzvaná *spontánní privatizace*. Tato fáze probíhala na počátku 90. let a jednalo se velmi rychlý proces. Neexistovaly zákonné normy, které by tuto situaci řešily. Docházelo tak k převodu vlastnictví, které v té době bylo de facto postavené mimo zákon.

Lidé pracující v médiích na tuto skutečnost reagovali různě. Sami novináři se často chtěli oprostít od minulého režimu a najít nové možnosti vlastnictví, které s sebou nově nastolený systém přinesl. I přes absenci právního vymezení se zaměstnanci jednotlivých periodik postavili proti dřívějším strukturám tím, že na místo bývalých šéfredaktorů demokratickou volbou zvolili nové.³⁷ Docházelo tak k převzetí vedení, bez jakékoli účasti státu. Stát ani neobdržel žádnou formu finanční kompenzace. Proto je tato fáze privatizace někdy nazývána jako legální krádež.³⁸

V letech 1990 až 1992 většina mediálního trhu, ať už celostátních či regionálních médií, přešla do rukou soukromých držitelů.³⁹

36 Například Liana Giorgi , Colin Sparks, Olga Sovová či Milan Šmíd

37 GIORGI, Liana. The Post-Socialist Media: What Power the West? The changing media landscape in Poland, Hungary, and the Czech Republic. Aldershot – Brookfield USA – Hong Kong – Singapore – Sydney: Avebury, 1995. s. 27—28.

38 ČELOVSKÝ, Bořivoj. Konec českého tisku?. Šenov u Ostravy: Tilia, 2001. ISBN 80-86101-45-2. Str. 24

Druhou fází autoři označují jako *denacionalizace*, tedy proces, ve kterém česká média byla ve velkém skupována zahraničními, především německými investory (viz další kapitola *koncentrace vlastnictví*). Prvním krokem k tomuto převodu do zahraničních rukou bylo ono předešlé převedení vlastnictví na nové majitele, kteří nezdědka nemuseli do převedení příliš investovat. Nový majitel tak mnohdy neměl finanční prostředky na samotný provoz natož pro velmi potřebnou inovaci zastaralého technického zázemí periodik.⁴⁰ Tak se stávalo, že vlastníci svůj majoritní podíl urychleně prodávali, nutno podotknout že mnohdy s velkým zhodnocením.⁴¹ Tohoto prodeje využívali zahraniční investoři, kteří ve velkém skupili většinu českého privatizovaného tisku.

První zahraniční investoři začali s odkupem roku 1993, jednalo se především o menší periferní tisk. Po zaznamenání úspěchu se tímto způsobem začala skupovat i celostátní periodika. Proces, kterým zahraniční investoři skupovali česká média byl velmi rychlý, na konci roku 1993 vlastnili více než polovinu celostátního tisku a většinu tisku regionálního.

Na druhou se dá tvrdit, že peníze od těchto investorů zachránily existenci většiny tehdejších titulů, které by bez zahraničního kapitálu byly nuceny ukončit svůj provoz.⁴²

Investoři pocházeli především z německy mluvících zemí, konkrétně z Německa a Švýcarska. Největšími vlastníky se staly vydavatelství: Verlagsgruppe Passau, Rheinisch-Bergische Verlagsgesellschaft, Passau Neue Presse a Ringier.

Tato nastalá situace zákonitě vyvolala reakci a nastaly další pokusy o větší kontrolu vlastnictví tiskovin, avšak ani tyto pokusy se nesetkaly s velkým úspěchem.⁴³

39 SOVOVÁ, Olga. Vývoj na trhu periodik po roce 1990. Pp. 105—109 in Sokol, T. 2001. Tisk a právo. Praha: Orac. s. 105.

40 WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2. s. 111.

41 ŠMÍD, Milan. *Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu* [online]. 2004, s. 8—9. [cit. 2020-06-14]. Dostupné z: <http://www.louc.cz/pril01/vlmed2004.doc>

42 GIORGI, Liana. *The Post-Socialist Media: What Power the West? The changing media landscape in Poland, Hungary, and the Czech Republic*. Aldershot – Brookfield USA – Hong Kong – Singapore – Sydney: Avebury, 1995. s. 28, 116—118.

43 Například roku 1992 chtěl Úřad pro hospodářskou soutěž omezit růst Passau Neue Presse, tím, že požadoval navrácení jedenácti titulů zpět jejich původním vlastníkům.

Třetí fáze je nazývána jako *státem řízená a kontrolovaná privatizace*. V této fázi, která trvala od roku 1992, se nepřehlednou situaci v privatizaci již podařilo stabilizovat. A to za pomoci nastavení regulací a pravidel, podle kterých se privatizace musela řídit. Fáze skončila roku 1993.⁴⁴ Týkala se ale pouze celostátních médií pro lokální a regionální média pravidla vytyčena nebyla.⁴⁵ Na konci této fáze bylo v soukromém držení přibližně 80 % státního majetku.⁴⁶

Důsledek makro činitele privatizace bylo nastolení dalšího makro činitele, a to koncentrace vlastnictví.

1.4.2.3 Koncentrace vlastnictví

Jak bylo nastíněno v předchozí kapitole, velká část českého mediálního trhu byla postupně odkoupena zahraničními investory.

Nejvýznamnějšími "hráči" byly mediální domy Verlagsgruppe Passau, který vlastnil vydavatelství Vltava, Labe, PNPress a Pragoprint a jeho konkurentem Rheinisch-Bergische Druckerei und Verlagsgesellschaft.⁴⁷ Vydavatelství, která byla vlastněna Verlagsgruppe Passau, disponovala v polovině 90. let s 32 okresními tituly, které změnila z týdeníků na deníky.⁴⁸

Nejvýznamnějším obdobím v koncentraci vlastnictví regionálního tisku byl přelom let 2000 a 2001. Císařová toto období považuje za nejvýznamnější v celém transformačním vývoji českých médií. Roku 2001 totiž vyšla najevo vlastnická restrukturalizace, která byla připravována od roku 2000. V roce 2000 spojilo Verlagsgruppe Passau všechna svá vydavatelství do jednoho s názvem Vltava-Labe-Press, a. s. Regionální deníky této společnosti vycházeli v každém jednom okrese v Čechách, s výjimkou Prahy.⁴⁹

44 GIORGI, Liana. The Post-Socialist Media: What Power the West? The changing media landscape in Poland, Hungary, and the Czech Republic. Aldershot – Brookfield USA – Hong Kong – Singapore – Sydney: Avebury, 1995.27, 111—112.

45 WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2. s. 106.

46 ŠMÍD, Milan. *Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu* [online]. 2004, s. 5. [cit. 2020-06-14]. Dostupné z: <http://www.louc.cz/pril01/vlmed2004.doc>

47 WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2. s. 127.

48 Tamtéž, s. 121.

49 Tamtéž, s. 122.

Jakožto 2 majoritní vlastníci trhu mezi sebou zákonitě Rheinisch-Bergische Druckere a Verlagsgruppe Passau vedly konkurenční boj. Avšak výsledkem tohoto boje byla dohoda a následná spolupráce těchto 2 domů.⁵⁰ Verlagsgruppe Passau dle této dohody vlastnilo de facto celý trh s regionálními médii.⁵¹

Ohledně této situace existují 2 vyhraněné názorové proudy. Jeden proud tvoří zastánci myšlenky, že po roce 1989 panuje natolik silná koncentrace vlastnictví regionálních médií, že v tomto systému panuje monopol jednoho vlastníka. Druhý, optimističtější, proud oponuje myšlenkou, že přestože se na českém trhu regionálních médií vyskytuje silná koncentrace vlastnictví, nemůžeme hovořit o monopolu, neboť informační a názorová nezávislost je zaručena rozsahem mediálního systému jako celku. Tedy díky tomu že, vedle regionálních a lokálních médií existují i celostátní média.

Avšak, jak uvádí Císařová, pesimistickému proudu chybí relevantní data, o která by mohl své tvrzení opřít. Vychází totiž pouze z údajů prodaného tisku a čtenosti. Avšak problém je, že ověřovat prodaný náklad či čtenost si nechávají pouze velká vydavatelství. Tudíž údaje z menších lokálních a regionálních vydavatelství neexistují, ergo nelze se o ně opřít.⁵² K názoru optimistického proudu se příkladní i kupříkladu rozhodnutí European Federation of Journalists,⁵³ které neshledalo koncentraci vlastnictví českých médií jako ohrožující názorovou pluralitu.

Důležité je se však zaměřit na důsledky koncentrace vlastnictví pro sama média. Prvním z řady důsledků byla fúze periodik do představy, kterou mělo vydavatelství Vltava-Labe-Press. Přinesla proměnu názvů a formy všech dceřiných titulů, které se tak značně unifikovaly. Změny se dotkly i obsahu, jehož většina byla tvořena centrální Pražskou redakcí, jednotlivá periodika se tak lišila jen místními mutacemi a přílohami, které byly tvořeny místními redakcemi. Ty zaměstnávaly pouze několik jednotek zaměstnanců z původních desítek.⁵⁴

50 Obsahem této dohody bylo, že RBVG prodá VGP všechny lokální a regionální noviny a RBVG za to získá podíl dvacet procent ve vydavatelství Vltava- Labe- Press, a. s.

51 WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2. s. 124—125.

52 Tamtéž, s. 131—137.

53 European Federation of Journalists. 2005. Media Power in Europe: The Big Picture of Ownership. Brussels: European Federation of Journalists. www.ifj.org.

54 WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2. s. 136—139.

2. Výzkumná část

2.1 Přehled vývoje médií na Hořicku

V následující kapitole je sestaven chronologický přehled vývoje médií na Hořicku. Od zcela prvních až po rok 2020. Jsou uvedeny základní informace o nich a pokud existuje tak i spojitost mezi nimi. V případě, že některá z informací není uvedena, je tomu tak z důvodu její nedohledatelnosti.

1) *Oběžník Hospodářsko-průmyslové jednoty okresu svým p.t. pánům členům*

Obsah: články a stati o zemědělství a ekonomice v regionu

Místo: Hořice

Vydavatel: Hospodářsko-průmyslová jednota

Redakce: M. Jezbera, J. Fejfar

Tisk: Pavelka Nový Bydžov

Vydáváno: 1878—1922 jednou za měsíc

Poznámky: v roce 1922 se název změnil na Žatva (viz 14)

2) *Lyra: orgán hudebního spolku "Dalibor" v Hořicích*

Obsah: stati o hudbě, umění, kultuře a chodu hudebního spolku Dalibor

Místo: Hořice

Vydavatel: Hudební spolek Dalibor v Hořicích

Redakce: J. Fejfar, J. Roubíček, A. Rublič, J. Malina

Tisk: Pavelka Nový Bydžov

Vydáváno: 1883—1913 jednou za měsíc

3) *Český zvěrolékař: poučné i zábavné zprávy ze zvěrolékařství, zdravotnictví, chovu zvířat a sportu veškerého*

Obsah: odborné i popularizující články pro chovatele a milovníky zvířat a zprávy ze světa zvěrolékařství

Místo: Hořice

Vydavatel a redakce: zvěrolékař Josef Fejfar

Vydáváno: 1891—1904 jednou za měsíc

4) *Hořický list: čtrnáctidenník demokratický: orgán Politického spolku pro Hořice a okolí*

Obsah: především politické články a inzerce

Místo: Hořice

Vydavatel: Politický spolek pro Hořice a okolí

Redakce: B. Klika, J. Dubský

Vydáváno: 1893—1895 dvakrát za měsíc

Poznámky: roku 1896 se majitelem stává Jan Vlasák a časopis mění název na Nové Hořické listy (viz 5)

5) *Nové Hořické listy: politický čtrnáctidenník lidový*

Obsah: především politické články a inzerce

Místo: Hořice

Vydavatel: Jan Vlasák

Vydáváno: 1898—1900 dvakrát za měsíc

Poznámky: předchůdce Nových Hořických novin (viz 6)

6) *Nové Hořické noviny: politický čtrnáctideník demokratický*

Obsah: především politické články a inzerce

Místo: Hořice

Vydavatel: Jan Vlasák

Vydáváno: 1900—1914 dvakrát za měsíc

7) *Hořický státoprávník: neodvislý čtrnáctidenník se satiricko-humoristickou přílohou "A porad", hájící v rámci státoprávního programu zájmy Hořicka*

Obsah: zpravodajství a satira

Místo: Hořice

Vydavatel: Outrata

Vydáváno: 1900 dvakrát za měsíc

8) *Hořický obzor: neodvislý list věnovaný otázkám politickým, hospodářským a společenským okresu Hořického*

Obsah: především politické zpravodajství, ale objevují se i zprávy z kultury, hospodářství nebo černá kronika a inzerce

Místo: Hořice

Vydavatel: Václav Crha (1901—1935), Jindřich Kalina (1935—1942)

Redakce: J. Malina

Tisk: František Erbert Hořice

Vydáváno: 1901—1942 dvakrát za měsíc

9) *Pochodeň*

Obsah: Politické články a zpravodajství

Místo: Hořice

Vydavatel: Občansko-politický klub pro Království české (1906—1909), František Podhora

(1909—1913), Rudolf Lánský (1913—1914), Alois Dlouhý (1914—1915)

Redakce: J. Dufek, A. Tauchman, F. Šubrt, F. Koza, P. Pech, V. Dolejší

Tisk: Nový Bydžov, Jičín, Jaroměř, Hradec Králové

Vydáváno: 1906—1915 dvakrát za měsíc

Poznámky: předchůdce Podkrkonošských novin (viz 10)

10) *Podkrkonošské noviny: orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické v IX. kraji*

Obsah: politické stati a zpravodajství

Místo: Hořice

Vydavatel: Jan Lízler (1918), Albert Donda (1919)

Vydáváno: 1918—1919 dvakrát za měsíc

Poznámky: roku 1920 je navrácen název Pochodeň, ale periodikum je přesunuto do Hradce Králové coby krajský orgán Komunistické strany Československa

11) *Naše hlasy: týdeník Československé strany socialistické*

Obsah: především politické zpravodajství, ale objevují se i články o kultuře a inzerce

Místo: Hořice, Nový Bydžov

Vydavatel: František Citta

Redakce: J. Špicar

Tisk: Knihhtiskárna Jana Novotného Nový Bydžov

Vydáváno: 1919 jednou za týden

12) *Hořická stráž – týdeník čsl. strany Národně socialistické*

Obsah: především stranické a politické zpravodajství a inzerce

Místo: Hořice

Vydavatel: Česká strana národně socialistická

Redakce: Gustav Dvořák

Tisk: Bratři Peřinové Hradec Králové

Vydáváno: 1919—1920 jednou za týden

13) *Pod Zvičinou: sborníček vlastivědný, věnovaný mládeži okresu hořického, jaroměřského a královédvorského*

Obsah: články o kulturních a historických zajímavostech

Místo: Hořice (1920—1932), Dvůr Králové (1932—1938)

Vydavatel: Budeč

Redakce: J. Kyselo

Vydáváno: 1920—1938 desetkrát za rok (ve školní měsíce), 1928—1932 vydávání přerušeno

Poznámky: roku 1932 se podnázev změnil na Vlastivědný sborník Jaroměřska a Královédvorská

14) *Žatva*

Obsah: zpravodajství a články především zemědělského tématu a inzerce

Místo: Hořice

Vydavatel: Hospodářsko-průmyslová jednota

Redakce: Otakar Krámský

Tisk: O. Vilenbach Hořice

Vydáváno: 1923—1935 jednou za měsíc

Poznámky: nástupce Oběžníku Hospodářsko-průmyslové jednoty (viz 1), navazuje na číslování ročníků

15) *Okresní věstník pro politický okres hořický*

Obsah: organizační dokumenty pro chod okresu, například vyhlášky apod.

Místo: Hořice

Vydavatel: Okresní úřad v Hořicích

Tisk: František Erbert Hořice

Vydáváno: 1929—1942 jednou za měsíc

Poznámky: od roku 1939 souběžně vydáváno v českém a německém jazyce

16) *Hořické noviny: nepolitický časopis pro okres hořický*

Obsah: Periodikum obsahovalo příspěvky o kulturním a společenském životě v obci

Místo: Hořice

Vydavatel: František Erbert Hořice

Tisk: František Erbert

Vydáváno: 1929–1934 dvakrát za měsíc

Poznámky: od roku 1931 byl přidán podnázev: Kulturní a nepolitický časopis Hořicka

17) *Hořický list: neodvislý týdeník*

Obsah: zpravodajství z města Hořic

Místo: Hořice

Vydavatel a redakce: Filip Kalfus

Vydáváno: 1932 jednou za týden

18) *Hořické noviny: Informační list okresního národního výboru v Hořicích v Podkrkonoší*

Obsah: politické zpravodajství a organizace okresního výboru

Místo: Hořice

Vydavatel: Okresní národní výbor

Vydáváno: 1945–1946

19) *Pod Zvičinou: vlastivědná čítanka*

Obsah: články o kulturních a historických zajímavostech v dané oblasti

Místo: Hořice

Vydavatel: Okresní národní výbor

Redakce: Alois Jilemnický

Vydáváno: 1946—1949 dvakrát za měsíc

Poznámky: vydáváno jako příloha Hořicka (viz 20), navazuje na číslo 13

20) *Hořicko: věstník Okresního národního výboru v Hořicích v Podkrkonoší*

Obsah: politické, zemědělské a kulturní články a stati

Místo: Hořice

Vydavatel: Okresní národní výbor

Redakce: Alois Jilemnický, Václav Bukač

Tisk: František Erbert Hořice

Vydáváno: 1947—1949 dvakrát za měsíc

21) *Hořický občasník: časopis občanů města Hořice v Podkrkonoší*

Obsah: informace z kultury a života města Hořice

Místo: Hořice

Vydavatel: Občanské Fórum (1990), nezávislá redakce (1991—1993), Městský úřad Hořice

(1993—1995), Společnost pro vydávání Hořických občasných novin (1995)

Redakce: Antonín Rudl

Tisk: Agrodat Nové město nad Cidlinou (1990), Trefa Jičín (1990), Printisk Tiba Dvůr Králové nad Labem (1990), QQ typograf studio Petr Frys Mostek (1991—1995),

Janeva Hořice (1995)

Vydáváno: 1990—1995 nepravidelně

Poznámky: předchůdce Hořických občasných novin (viz 24)

22) *Pod Zvičinou: vlastivědná čítanka*

Obsah: informace z kultury a života města a okolí

Místo: Hořice

Vydavatel: Klub pro kulturu a výtvarné umění obcí Podzvičinska (1993—1996),

Gymnázium Hořice (1996—dosud)

Redakce: Jan Tomíček, O. Hampl, Ladislav Svoboda, F. Havelka

Tisk: Tiba Dvůr Králové nad Labem (1993), Petr Frys Mostek (1994), FITOS spol s.r.o. Stará Paka (1996—1999), VOSÁHLO Jičín (2000—dosud)

Vydáváno: 1993—dosud, 1993—1998 čtyřikrát za rok, 1998—dosud pětkrát za rok

Poznámky: navazuje na čísla 19 a 13

23) *Listy Hořicka*

Obsah: zpravodajství, informace o kultuře a dění ve městě, inzerce

Místo: Hořice

Vydavatel: Janeva Hořice

Redakce: Jan Střížka

Tisk: Janeva Hořice

Vydáváno: 1995—1996 dvakrát za měsíc

24) *Hořické občasné noviny*

Obsah: zpravodajství a informace o kultuře a dění ve městě

Místo: Hořice

Vydavatel: Společnost pro vydávání Hořických občasných novin v Hořicích

Redakce: Antonín Rudl

Tisk: Petr Frys Mostek (1995—2000), ASY MODEL s.r.o. Jaroměř (2000—2006),

Progres tisk a.s. Hradec Králové (2006), Garamon s.r.o. Hradec Králové (2006—dosud)

Vydáváno: 1995—dosud jednou za měsíc

Poznámky: od čísla 8 roku 2009 přejmenováno na Hořické Noviny

25) *Horice.org*

Obsah: informace, aktuality a organizační problematika města

Provozovatel: Městský úřad Hořice

Provozováno: 2000—dosud

26) *Horicko.cz*

Obsah: aktuality, kultura a zajímavosti z obcí Hořicka

Provozovatel: neuveden

Provozováno: 2001—dosud

27) *Hořičák.cz*

Obsah: aktuality, kultura, kriminalita a služby ve městě a okolí

Provozovatel: Zbyněk Zatloukal

Provozováno: 2014—dosud

28) *Hořický zpravodaj*

Obsah: aktuality, sport a kultura v obci

Vydavatel: Městský úřad Hořice

Redakce: Dominik Palm, Tibor Gál, Pavel Bičíště

Tisk: RK Tisk Jičín

Vydáváno: 2019—dosud

2.2 Vybraná periodika

2.2.1 Hořický občasník

Hořický občasník byl založen roku 1989 jako první demokratické periodikum po době komunismu v oblasti Hořicka. Začala jej vydávat nezávislá redakční skupina členů Občanského fóra v Hořicích. Zpočátku své existence byl občasník vydáván ve velmi skromných podmínkách. V prvních měsících, byl psán na stroji a rozmnožován pomocí cyklostylu. To mělo několik důsledků. Jednak velmi omezený počet výtisků a jednak hůře čitelný text z důvodu špatného vytištění na některých místech. Avšak technické zázemí občasníku se rychle vyvinulo. Od 10. čísla ročníku 1990 byl cyklostyl nahrazen kopírovacím strojem Rank Xerox, který Občanské fórum dostalo darem.⁵⁵ Tím mohl náklad občasníku stoupnout z cirká 150 až na 250 výtisků. Nová technika přinesla i vyšší kvalitu tisku. Od čísla 17 ročníku 1990 byl tisk převeden do tiskárny Agodat v Novém městě nad Cidlinou, což přineslo kromě značného zlepšení grafické úpravy novin (viz kapitola formální vývoj) i možnost zvýšení nákladu, přesné údaje o výši nákladu se však neuvádějí.

Profesionální tisk taktéž znamenal zpoplatnění periodika, jenž bylo do té doby distribuováno bezplatně. Cena se stanovila na 2 korun československých a od čísla 19 pak na 3 korun československých, tato cena až na pár výjimečných čísel⁵⁶ zůstala neměnná až do konce vydávání periodika.

Svou tiskárnu občasník změnil ještě několikrát. Od čísla 23 ročníku 1990 přešel tisk z úsporných důvodů do tiskárny Trefa Jičín, to mělo za následek velké formální změny (viz formální vývoj). V této tiskárně byl však vytištěna pouhá 2 čísla, po jejichž vydání se občasník navrátil k původnímu samizdatu pomocí xeroxu. Od čísla 27 ročníku 1990 tisk přešel do tiskárny Printisk Tiba Dvůr Králové nad Labem a následně od čísla 7 ročníku 1991 do QQ typograf studia Petr Frys Mostek, kde setrval až do konce své existence s výjimkou předposledního čísla, které bylo vytištěnou tiskárnou Janeva Hořice.

⁵⁵ *Hořický občasník*. Občanské Fórum, 1990, 2(10). s. 2.

⁵⁶ Čísla 23 a 24 stála 2,5 Kčs, kvůli nové tiskárně a snaze ušetřit na papíru, a první číslo ročníku 1995 stálo 4 Kč, avšak posléze byla navracena cena 3 Kč.

Za 5 let existence občasníku se několikrát změnilo i samo vydavatelství. Od ročníku 1991, místo nezávislé redakční skupiny Občanského fóra, začala občasník vydávat nezávislá redakce v čele s šéfredaktorem Antonínem Rudlem, který občasník vedl až do jeho ukončení. Tato změna ve vlastnících vydavatelství byla důsledkem rozpuštění Občanského fóra. Změna přinesla značné odpolitizování novin. Od roku 1993 vydávání novin přešlo na Městský úřad Hořice, který občasník vydával až do prvního čísla roku 1995. Tento rok se vydavatelství ujímá Společnost pro vydávání Hořických občasných novin, ta však ještě před transformací *Hořického občasníku* na *Hořické občasně noviny*, vydala poslední číslo občasníku zároveň s přílohou nultého čísla Hořických občasných novin, v němž byli čtenáři upozorněni na blížící se změnu. V únoru roku 1995 tak *Hořický občasník* zanikl.

Jak název periodika naznačuje, jednotlivá čísla vycházela nepravidelně a počet čísel se rok od roku značně měnil. Nicméně postupem času lze sledovat sestupnou tendenci v počtu čísel za rok. Roku 1990 vyšlo enormních 35 čísel, v ročníku 1991 čísel 17 a v následujících letech se počet čísel ustálil přibližně na 11 ročně, s výjimkou posledního ročníku, s pouhými 2 čísly.

2.2.1.1 Vývoj formy

Formát a vazba

Formát novin byl od samého počátku až do konce A4. Co se měnilo, byla vazba. Do čísla 16 ročníku 1990 byly listy sešity skobami z boku. Číslo 17 bylo sešito skobami shora. Posléze se začalo užívat nešitých dvoulistů, jako u klasických novin, avšak stále ve formátu A4.

Počet stran

Počet stran se v průběhu let výrazně neměnil, avšak drobné změny pozorovat lze. Například v ročníku 1990 počet stran na číslo nebyl ještě ustálen, každé číslo se v tomto ohledu lišilo a rozsah kolísal od 11 do 16 stran. Výrazná změna nastala v číslech 23 a 24, která měla pouze 6 stran, to bylo zapříčiněno změnou tiskárny a snahou ušetřit na papíru.

Od čísla 25 ročníku 1990 se počet stran začíná ustalovat na čísle 12. Tento počet stran si občasník až na občasné výjimky (např. vánoční číslo ročníku 1991 mělo 19 stran) udržel až do roku 1993, kdy většina čísel vzrostla na 16 stran, na kterých se občasník držel až do konce své existence.

Typografie

První čísla občasníku byla psána na psacím stroji a rozmnožena pomocí cyklostylu, tento způsob výroby měl za následek občas se vyskytující špatně čitelné znaky, které vznikaly zastaralou metodou kopírování, kdy se barva u pozdějších kopií v sérii zcela neatiskla. Tento problém byl částečně odstraněn od čísla 10 ročníku 1990, kdy se namísto cyklostylu začalo s užíváním Xeroxu, který přinesl sytější a lépe čitelný text u většího počtu kopií. Text byl stále vytvářen na psacím stroji, a tak nedosahoval takových kvalit jako pozdější výtisky. U prvních čísel nejsou neobvyklé některé z typografických chyb, nejvíce patrné jsou dvojité mezery a z nich vzniklé takzvané řeky neboli pruh bílého místa v textu. Velké typografické změny přišly s číslem 17 ročníku 1990, kdy se tištění občasníku přesunulo do tiskárny. To mimo zlepšení kvality umožnilo i nejrůznější úpravy textu, jako jsou kurzíva, ztučnění nebo střídání různých fontů. Těch se zpočátku využívalo velké množství, což bylo patrné především u nadpisů, téměř každý nadpis v této fázi vývoje občasníku byl vyveden jiným fontem a stylem. Tato nejednotnost dala často vzniknout velmi kuriozním stylům nadpisů. Byly tak vedle sebe nadpisy, psacím a tiskacím písmem, tučné i normální. Vznikaly i nadpisy, kdy například první písmeno bylo disproporčně velké oproti zbytku slova případně bylo velké celé první slovo. Objevovaly se i takové nadpisy, ve kterých bylo velké každé druhé písmeno či jedno z písmen bylo na vertikální úrovni posazeno níže než zbytek slova. Různorodost šla spatřovat i v textu samotném, kdy u 2 článků na jedné straně byly užity 2 různé fonty písma.

Převedení do tiskárny neodstranilo všechny typografické chyby. Šlo se setkat s případy, kdy se 2 písmena vlévají do sebe a jsou tak obtížně čitelná, případně bylo jedno písmeno tučnější než zbytek slova, tato chybovost byla během několika čísel odstraněna. Další změny přišly s číslem 23 ročníku 1990, kdy se opět změnila tiskárna. Z úsporných důvodů se noviny co do počtu stran zmenšily, ale šíře obsahu byla zachována. To se promítlo v celkovém zmenšení textu, velikost a font

u jednotlivých článků byly však stále proměnlivé. Tyto změny trvají pouze do čísla 25, kdy byl navrácen předchozí typografický styl.

Zajímavý jev, se objevil v číslech 31 a 32 ročníku 1990. V těchto číslech byl veškerý text novin modrý, důvod proč tomu tak je, přesto není uveden. Modrá barva se pak vyskytla ještě jednou v 2. čísle ročníku 1992.

Od čísla 7 ročníku 1991 se ustálil řez písma pro dopisy od čtenářů, jsou vytištěny psacím písmem.

Od ročníku 1992 se s fonty a styly přestalo natolik experimentovat, bylo jich méně a užívají se stejné pro všechna čísla. Pro příklad v čísle 18 ročníku 1990 lze dopočítat 13 různých stylů na 19 nadpisů. A v čísle 10 ročníku 1994 to bylo 10 různých stylů na 28 nadpisů.

Grafická úprava

U prvních čísel občasníku nelze, díky způsobu jejich tvorby (viz kapitola vývoj), sledovat téměř žádnou grafickou úpravu, jedná se pouze o prostý text. Jediné, co lze za grafickou úpravu považovat, bylo rozdělování odstavců linkou vytvořenou ze souvislé řady grafémů, nejčastěji bylo k tomuto účelu užíváno grafémů "X" a "O". A dále například podtrhávání nadpisů znakem "=", případně vytváření rámu pro článek za pomoci znaku "!". Od čísla 10 ročníku 1990 se objevovala graficky odlišená titulní strana, která obsahovala název periodika vyvedený bílou a černou barvou a černobílý znak města Hořic, hlavička zabírala celou horní polovinu titulní strany. Pravý dolní roh titulní strany byl opatřen velkou číslovkou označující číslo vydání (bylo bílé v černém poli).

Změna nastala od čísla 17 ročníku 1990. Název na titulní straně zůstal stejný, co do barev i velikosti, avšak číslo vydání bylo umístěno nad znak města v levém horním rohu. Místo uvolněné v dolní části strany bylo věnováno slovu redakce. Uprostřed strany bylo dáno datum vydání, ročník a cena, tyto informace předtím zcela chyběly. Další změnou bylo číslování stran, které se převedlo do horního středu strany namísto středu dolního. Dále se změnilo provedení grafických znamének před seznamy,

u nichž nepanovalo jednotné pravidlo stylizace. Některé seznamy tak měly položky s prázdným bílým kroužkem, jiné s hvězdičkou či čtvercem a jiné s plným kroužkem. V dalších ročnících již nebylo značení položek v seznamech tak nápadné, přesto bylo stále nejednotné až do roku 1994, kdy byly zavedeny tradiční tečky.

Zajímavý grafický počín se objevil v čísle 18 ročníku 1990, kdy byl nadpis vložen, do středu textu, ke kterému se vztahoval.

Změna v titulní straně nastala v čísle 19. Nadpis byl zmenšen a do uvolněného místa v pravém rohu přibyl obsah čísla.

Ke změně titulní strany opět došlo v čísle 23, kde byla kvůli snaze o šetření místem de facto zrušena. Veškeré informace, které obsahovala, byly zmenšeny a přesunuty do levého horního rohu první strany. Přestože styl jejich provedení zůstal stejný, obsah byl zcela vypuštěn. Kvůli rozdělení strany na 2 sloupce (viz kapitola rozvržení strany) se pro lepší přehlednost mezi tyto sloupce vkládají členící svislé čáry.

Zvláštní grafickou úpravu měla od druhého ročníku vánoční čísla, ta se tiskla na barevný papír, především zelený. Dalším zajímavým grafickým elementem bylo užívání několika plných kruhů nebo čtverců k oddělování jednotlivých článků pod sebou, toto vyskotovalo však pouze v ročníku 1993.

V prvním čísle ročníku 1995 proběhly velké změny v hlavičce. Ta se přemístila na celou první čtvrtinu strany a také byla vyvedena pouze černou barvou. Číslování bylo přeřazeno od znaku města k ostatním informacím o daném čísle výtisku. Tyto informace se objevily bílým písmem na vrchu každé strany v černém rámečku společně s číslováním.

Rozvržení stran

V číslech 1 až 16 nemůžeme hovořit o rozvržení stran. Jednotlivé články byly umístěny pod sebe a každý zabíral celou šíři strany. První členění bylo užito v čísle 20 ročníku 1990 na stranách 14 a 15, které byly rozděleny čarou na půl, takže text byl řazen do 2 stejných sloupců.

V následujícím čísle 21 se bylo možné setkat už s rozdělením strany na 3 sloupce. Toto dělení nebylo ještě zavedeno plošně a užito bylo pouze na straně 7.

Velmi specifické rozvržení stran nalezneme v číslech 23 a 24. Některé strany byly rozděleny na 4 stejné sloupce. Jiné na 2 sloupce, avšak 1 z těchto sloupců byl z části rozdělen na 2 další. I stranu, jež byla rozdělena na 2 sloupce, první široký 2/3 strany a druhý 1/3.

Od čísla 25 byla většina stran rozdělena přesně v půli na 2 sloupce. Stále se ale objevovaly výjimky, například strany 5 a 9 byly rozděleny těž na 2 sloupce, ale první zabíral 2 a druhý pouze 1 třetinu. A strana 11 byla rozdělena na 3 stejné sloupce. Od čísla 30 tyto výjimky pominuly a občasník byl na všech stranách vertikálně rozdělen na 2 sloupce. V průběhu následujících let se však vyskytlo několik výjimek, například v případě přetištěných zákonů a vyhlášek. Nebo v případě předposledního čísla roku 1995, ve kterém se vyskytovaly na 2 stranách články o šíři celé strany.

Fotografie a ilustrace

Fotografie se začaly objevovat až od čísla 10 ročníku 1990, avšak pouze sporadicky. Jednalo se o ne příliš kvalitní reprodukce černobílých fotografií, které zpravidla obsáhly 1/4 strany. Vzhledem ke způsobu vzniku prvních čísel, byl kolem těchto fotografií relativně velký prázdný prostor. Tento nedostatek byl odstraněn svěřením tisku profesionálním tiskárnám (od čísla 17). Převodem do tiskárny se však četnost užívání fotografií nezvýšila. Na druhou stranu s sebou tento převod přinesl černobíle, ručně kreslené ilustrace. Často se užívaly ve formě kresby k doplnění samotného článku, ale sloužily i k estetickému dotvoření nadpisů ve formě symbolu. Zhruba v polovině roku 1993 byly ilustrace z velké části eliminovány. Zůstalo jich pouze pár u nadpisů. Zatímco ilustrací ubylo, užívání fotografií začalo pozvolna stoupat, ačkoli stále ještě ne ve všech číslech.

2.2.1.2 Vývoj obsahu

Hořický občasník 1989

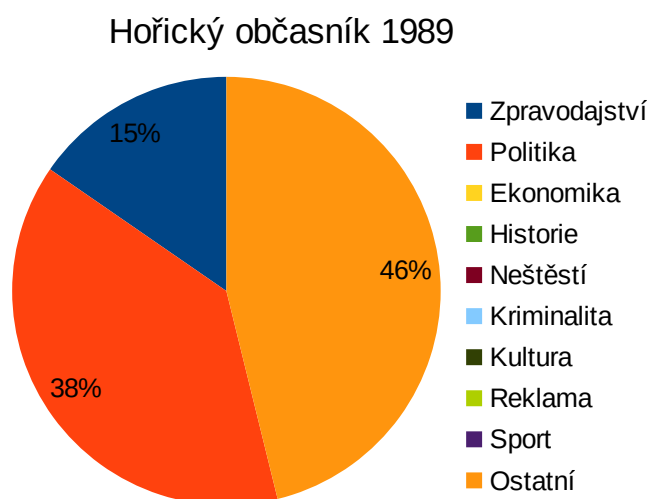
Zcela první číslo *Hořického občasníku* vyšlo 6. prosince roku 1989, tedy v době, kdy stále aktivně probíhala Sametová revoluce.⁵⁷ Jelikož toto periodikum začala vydávat politické hnutí Občanské fórum, neudivuje, že obsah se týkal především probíhajících politických změn. Každý z článků v tomto čísle se jich nějakým způsobem dotýkal. Hlavní zastoupení tak má politická kategorie. Objevilo se například prohlášení Občanského fóra, vyjádření nespokojenosti se složením stávající vlády. Do kategorie zpravodajství byla zařazena zpráva o protestech na sjezdu JZD a následně zpráva o stavu armády, ty jediné měly charakteristiky zprávy.

Do kategorie ostatní byla zařazena série několika výpovědí z protestů, které se uskutečnily 17. 11. 1989, dále pak stať o údělu ženy v dobách socialismu, varování před dezinformacemi, úvodní slovo redakce a 2 stati převzaté z Lidových novin s názvy Proč ještě lhát a Rumunsko - země Conducatora.

Články z jiných kategorií a ani reklama se v tomto čísle neobjevily.

⁵⁷ *Hořický občasník*. Občanské Fórum, 1989, 1(1).

Zpravodajství	2
Politika	5
Ekonomika	0
Historie	0
Neštěstí	0
Kriminalita	0
Kultura	0
Reklama	0
Sport	0
Ostatní	6

Graf č. 1 Hořický občasník 1989, 1(1).

Hořický občasník 1995

Poslední číslo Hořického občasníku vyšlo 28. února 1995 a oproti prvnímu ročníku se vyskytly mnohé změny.⁵⁸ V první řadě značné navýšení obsahu z 13 článků v prvním čísle na 50 článků v čísle z roku 1995. Občasník se také velmi zkomercializoval, největší zastoupení měla inzerce, v tomto čísle nalezneme na 18 reklamních sdělení. Druhé největší zastoupení mělo zpravodajství. Objevilo se celkem 12 zpráv z Hořic a okolí. Do kategorie ekonomika bylo zařazeno 8 položek, patří mezi ně například oznámení o dražbě státních podniků, seznam obytných domů města určených k prodeji a stav Levitova konta⁵⁹ a 5 nabídek k zaměstnání.

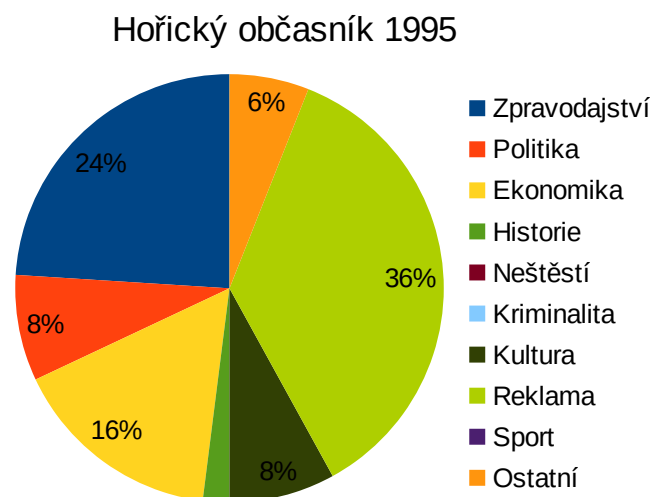
Kategorie politiky má pouze 4 položky, spadají sem články o ustanovení nové komise, zápis o zasedání zastupitelstva, vyhláška o převodu bytů a desatero dobrého starosty. Do kultury byly přiřazeny pozvánky na kulturní akce, program akcí kulturního domu Korunu a zpráva o fungování pěveckých sborů. Do kategorie historie byl zařazen

⁵⁸ Hořický občasník. Společnost pro vydávání Hořických občasných novin, 1995, 7(2).

⁵⁹ Levitovo konto bylo založeno na počest lékaře a oběti holokaustu Jana Levita, bylo vytvořeno za účelem nákupu nové lékařské techniky pro Hořickou nemocnici.

článek o bývalých starostech v první polovině 20. století. Do kategorie ostatní byl přiřazen článek pojednávající o činnosti hořického Klubu důchodců, rozhovor s cestovní kanceláří a společenská kronika.

Zpravodajství	12
Politika	4
Ekonomika	8
Historie	1
Neštěstí	0
Kriminalita	0
Kultura	4
Reklama	18
Sport	0
Ostatní	3

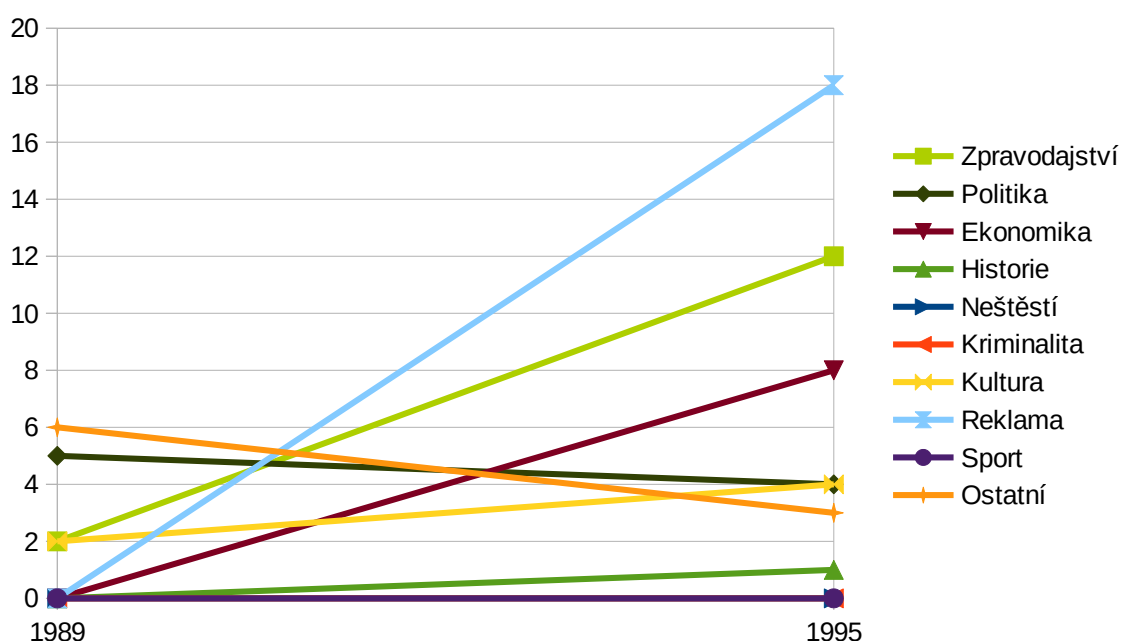
Graf č. 2 Hořický občasník 1995, 7(2).

2.2.1.3 Shrnutí

I přes svou krátkou existenci se občasník formálně proměňoval velmi často a znatelně. Nejpatrnější změny lze zaznamenat na počátku jeho působení, ty ale nejsou z důvodů doby vzniku a dostupných prostředků překvapivé. Největší proměnou prošly grafická úprava a typografie, od úprav prováděných na stroji se noviny přes počáteční fázi experimentů dostaly k tradiční, profesionální úpravě.

V průběhu pozorovaného období lze i v obsahu pozorovat značné změny. Tou největší je komercializace periodika. Za 5 let existence novin přejala inzerce největší část obsahu. Tato změna je nejpatrnější v kontrastu obou srovnávaných čísel.

V prvním čísle totiž inzerce zcela chyběla. Patrnou změnou je širší zaměření periodika na vícero tematických kategorií. V posledním čísle z obou komparovaných se neobjevují pouze články z kategorií politika, zpravodajství a ostatní, ale můžeme sledovat zastoupení většiny kategorií, krom sportu, neštěstí a kriminality. Dále lze sledovat větší zaměření na samo zpravodajství, které v ročníku 1990 tvořilo pouze okrajovou část novinového obsahu, avšak stalo se druhou nejpočetněji zastoupenou složkou v celých novinách. Články přejímané z jiných novin, jako tomu bylo u prvního čísla, již zcela chybí.

Graf č. 3 Vývoj obsahu Hořického občasníku v průběhu let

2.2.2 Hořické občasně noviny

Hořické občasně noviny vznikly roku 1995 transformací z *Hořického občasníku*, k jehož odkazu se hlásí.⁶⁰ Tato změna nastala z důvodu snahy redakce novin o nezávislost na radnici. Noviny začalo vydávat občanské sdružení (od roku 2012 občanský spolek) Společnost pro vydávání Hořických občasných novin.

Transformace přinesla kromě změny vydavatele částečné personální změny v redakční radě, šéfredaktor Antonín Rudl však zůstal.

⁶⁰ *Hořické občasně noviny: hořický nezávislý občasník*. Společnost pro vydávání Hořických občasných novin, 1995, 1(0).

Změnila se i cena tiskoviny, ta podražila o 1 korunu, tedy na 5 korun českých, posléze v roce 1997 na 6 korun českých. Na této ceně zůstala až do konce zkoumaného období, tedy do roku 2015.

Stejná zůstala tiskárna, která noviny tiskla, ty stále vycházely v tiskárně Petr Frys v Mostku, ta se pouze v roce 1998 přejmenovala na QQ typograf studio Fryx Mostek. Roku 1997 došlo k převedení technických předtiskových úkonů, tedy sazby a zlomu, na specializovanou firmu Studio BD SIGN Hořice. O 2 roky později, tedy roku 1999, technická příprava přešla na Václava Bukače, který se později stává i členem redakce. Změna tiskárny nastává až v roce 2000, kdy tisk přechází do ASY MODEL s.r.o. Jaroměř, u které setrvá dalších 6 let. V roce 2006 se tiskárna změnila hned 2krát, nejprve na Progres tisk a.s. Hradec Králové a později na Garamon s.r.o. Hradec Králové, u které noviny setrvaly až do konce sledovaného období.

Oproti *Hořickému občasníku* si *Hořické občasné noviny* již kladly za cíl vycházet alespoň jednou měsíčně. Postupem času vznikla relativně pravidelná uzávěrka čísla poslední týden v daném měsíci. To mělo za následek vynětí adjektiva "občasné" z názvu novin v polovině roku 2009 a jejich přejmenování na *Hořické noviny*. To však nepřineslo žádné změny v obsahu či formě periodika.

2.2.2.1 Vývoj formy

Formát a vazba

Formát periodika se oproti svému předchůdci změnil. Jednalo se o klasický střední novinový formát, tedy 460 x 315 milimetrů.

Počet stran

První ročníky po transformaci nebyl počet stran příliš ustálen. Objevovala se tak čísla, která měla stran 6, ale i taková, která jich měla 16. Nicméně od ročníku 2001 se počet stran na číslo ustálil na 8. Tento počet se až na drobné odlišnosti v několika málo číslech udržel do konce pozorovaného období.

Typografie

Oproti svému předchůdci *Hořické občasné noviny* zvolily mnohem jednodušší typografický styl. Používalo se pouze několik málo stylů nadpisů. Pro méně důležité rubriky bylo užíváno nadpisu s bílým písmem v černém rámu. Pro hlavní zprávy bylo užíváno nadpisů, kde byla všechna písmena velká a pro ostatní články bylo užíváno nadpisů s malými písmeny, avšak někdy se dle důležitosti zprávy může mírně lišit celková velikost nadpisů. Od ročníku 1996 se vzácně objevoval i nadpis psaný kurzívou. Následně od roku 2009 vznikla rubrika s názvem Zprávy z radnice, která měla svůj specifický nadpis vyvedený bílým písmem v šedém poli.

Font písma byl užíván pouze 1, v některých případech byl však psán kurzívou, například u zpráv, ve kterých se hovoří jménem redakce.

Styl nadpisů a textu byl relativně neměnný až do konce sledovaného období.

Grafická úprava

Titulní strana prošla velkými změnami. Název byl velký zhruba 1/5 strany, byl vyveden velkým černým písmem a byl podtržený přerušovanou linkou. Atypické je slovo "občasné" v názvu novin, to bylo posazeno šikmo nad název a bylo vyvedeno bílou barvou v černém poli. Po vynětí slova "občasné" z názvu novin byl na uvolněné místo umístěn název měsíce, ve kterém dané číslo vyšlo. Nad názvem novin nalezneme obsah čísla a cenu. Pod názvem v černém rámu číslování a datum. Dále se ve zkoumaném období titulní strana neměnila.

Od druhého ročníku se začalo užívat tenkých přímek, které od sebe oddělovaly 2 rozdílné články na stránce.

Zvláštností bylo i vyvedení jednotlivých položek u seznamů v prvních číslech novin. Označovány byly kosočtvercem namísto klasické tečky, postupně se však na tečku proměnily.

Každá strana byla v horní a dolní části ohraničena černou linkou, pod dolní z těchto linek bylo číslování strany.

Grafické zpracování Hořických občasných novin celou svou existenci vykazovalo stálost a minimalismus.

Rozvržení stran

Rozvržení strany bylo neměnné, v celé délce sledovaného období byla strana novin dělena na 4 stejně široké sloupce, do kterých byl kladen obsah. Šířka fotografií byla přesně upravována na šíři těchto sloupců, v případě rozměrnějších fotografií bylo užito velikosti 2 a více sloupců. Výjimkou mohou být titulní strany, které mohly být rozděleny na 3 sloupce, 2 postranní, každý o velikosti 1/4 strany, ve kterých byl méně důležitý obsah, a prostřední sloupec s hlavním tématem, který měl velikost 2/4 strany.

Fotografie a ilustrace

Hořické občasně noviny užívaly fotografie velkou měrou už od začátku svého působení. Byly to zpravidla fotografie černobílé, ale oproti občasníku velmi kvalitně zpracované. Od druhého ročníku bylo pravidlem, že na titulní straně byla vždy umístěna fotografie, která představovala 1 z článků uvnitř novin. Fotografie se vyskytovaly v mnoha velikostech od velmi malých až po ty, jež zabíraly téměř půl strany.

Užití fotografií mělo rostoucí tendence. Například v 8 čísle ročníku 1996 lze nalézt 7 fotografií, v čísle 22 ročníku 2014 již 22 (bez započtení inzerčních fotografií). Ilustrace se však oproti předchůdci objevovaly pouze sporadicky a v posledních číslech již zcela chybí.

2.2.2.2 Vývoj obsahu

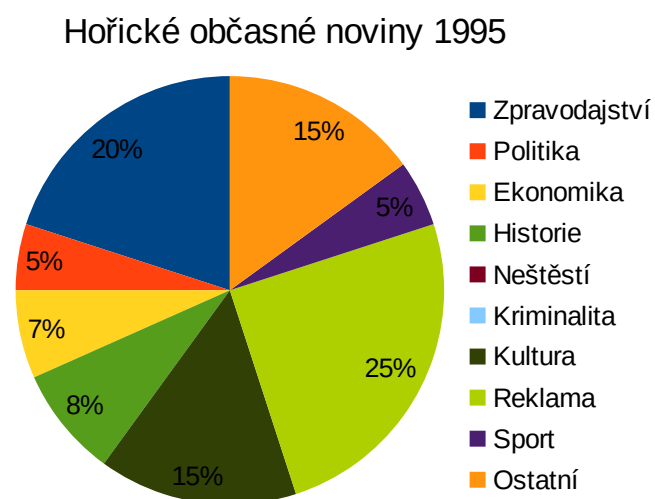
Hořické občasně noviny 1995

Pro vybrané číslo ročníku 1995 bylo výjimečně vybráno květnové číslo, a to z důvodu, že dubnové číslo nevyšlo.⁶¹ V čísle měla největší zastoupení reklamní sdělení, bylo jich celkem 15. Druhé největší zastoupení mělo zpravodajství, číslo obsahovalo celkem 12 zpráv a aktualit z dění ve městě. Jako třetí se v počtu zastoupených položek se umístila kultura, tento počet určovalo především 5 programů

⁶¹ Hořické občasně noviny: hořický nezávislý občasník. Společnost pro vydávání Hořických občasných novin, 1995, 1(2).

kulturních institucí, posléze například pozvánka na kulturní akci či články o herci Zdeňku Svěrákovi či nové hořické soše. Následovala historie s celkem 5 položkami, vyskytly se zde 2 články o výročí druhé světové války a článek o historii Sokola v Hořicích. V kategorii ekonomika se umístily 4 položky, byly jimi 2 články o nové výstavbě, uporoznění na probíhající sbírku a rozhovor s podnikatelkou. Po 3 položkách měly kategorie politika a sport. Politika byla zastoupena zprávami z radnice, článkem o sporech zastupitelů a rozhovorem s ministrem financí. Do kategorie sport byly umístěny články informující o úspěších šachového a fotbalového klubu. Nezařazeno 8 článků, to zapříčinila především ekologická rubrika, která obsahovala 5 článků věnujících se této problematice, dále pak společenská kronika, pozvánka na schůzi zájmové organizace a vzkaz od redakce.

Zpravodajství	12
Politika	3
Ekonomika	4
Historie	5
Neštěstí	0
Kriminalita	0
Kultura	9
Reklama	15
Sport	3
Ostatní	9

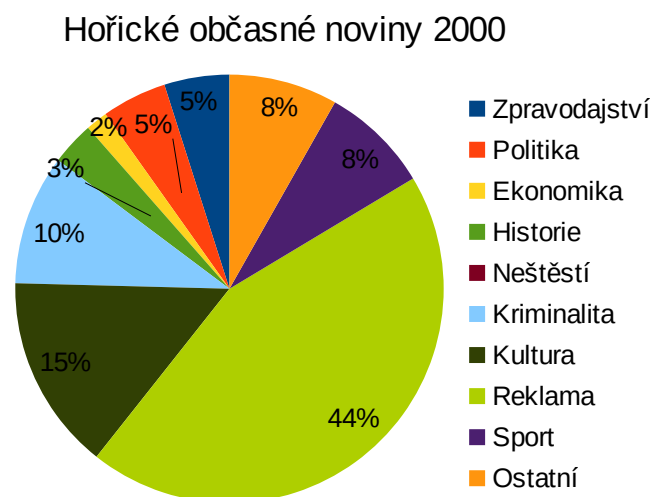
Graf č. 4 Hořické občasné noviny 1995, 1(2).

Hořické občasné noviny 2000

Nejvíce zastoupenou kategorií v čísle byla inzerce, šlo o 27 jednotlivých reklamních sdělení.⁶² Do kategorie kultura bylo přiřazeno 9 položek, z nichž 5 byly programy kulturních institucí, dále pak pozvánka na kulturní akci, oznámení o založení malířského spolku, článek o hořických hudebních slavnostech a rozhovor s ochotnickými herci. V kategorii kriminalita bylo zaznamenáno 6 článků popisujících trestnou a přestupkovou činnost. Do kategorie sportu spadalo 5 článků, například pozvánka na kulturistickou akci a pojednání o hořických sportovních klubech a jejich úspěších. Do kategorie politiky byly zařazeny 3 články, které se převážně věnovaly chodu radnice. V kategorii zpravodajství šlo nalézt pouze 3 položky, byly jimi zprávy například o sjezdu spolku rodáků, o nové dentální hygieně na školách nebo o srazu junáků. Setkáme se i se 2 historickými články, 1 připomínal sochaře Jana Štursu a druhý přibližoval život za druhé světové války. Setkáme se pouze s 1 zástupcem kategorie ekonomika, a to sice s nabídkou zaměstnání. Do kategorie ostatní byl zařazen vzkaz maturantům, dopis od čtenářky, společenská kronika, rozhovor s ředitelem nemocnice a článek pojednávající o rostlině rododendron.

⁶² *Hořické občasné noviny: hořický nezávislý občasník*. Společnost pro vydávání Hořických občasných novin, 2000, 6(4).

Zpravodajství	3
Politika	3
Ekonomika	1
Historie	2
Neštěstí	0
Kriminalita	6
Kultura	9
Reklama	27
Sport	5
Ostatní	5

Graf č. 5 Hořické občasné noviny 2000, 6(4).

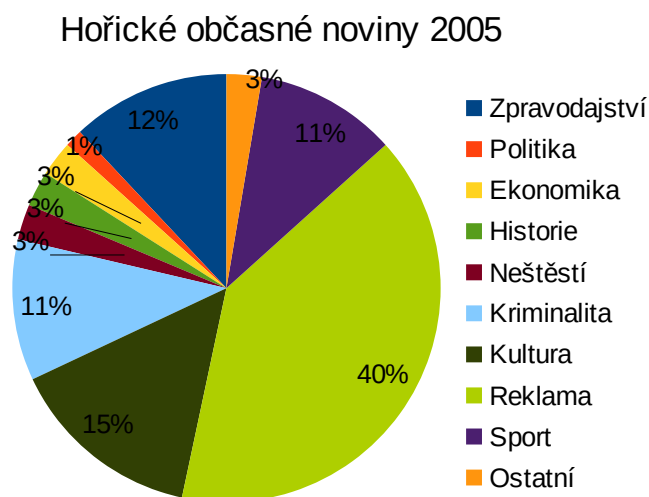
Hořické občasné noviny 2005

V pozorovaném čísle ročníku 2005 byla nejvíce zastoupená kategorie reklama, v té bylo 30 položek, o 3 více než v předešlém zkoumaném období.⁶³ Druhou nejpočetnější kategorií byla kultura, v té bylo obsaženo 11 položek, byly sem přiřazeny především pozvánky na kulturní akce a programy biografu a kulturního domu Koruna, ale i článek pojednávající o hořickém pěveckém sboru. V této kategorii také lze sledovat nárůst oproti předešlému zkoumanému období. Jako další se umístila kategorie zpravodajství s 9 položkami, tedy oproti vzorku z roku 2000 lze sledovat velký nárůst. Kategorie kriminality také oproti předešlým číslům vzrostla na celých 8 článků pojednávajících o trestné a přestupkové činnosti. Do kategorie sport byly zařazeny články o netradičním holubím závodu, "neckyádě", hořickém automoto klubu či úspěších hořické kulturistiky. Články s ekonomickou tematikou byly pouze 2, byly jimi článek o evropské dotaci na bazén a tisková zpráva české obchodní

⁶³ Hořické občasné noviny: hořický nezávislý občasník. Společnost pro vydávání Hořických občasných novin, 2005, 11(4).

inspekce. Články s historickou tematikou byly v tomto čísle 2, avšak oba se vztahovaly ke stejnému tématu, výročí druhé světové války. Z politiky se objevil pouze 1 článek o práci městské rady. Do kategorie ostatní byla přiřazena pozvánka na skautský tábor a článek pojednávající o hořických skautech a jejich činnosti.

Zpravodajství	9
Politika	1
Ekonomika	2
Historie	2
Neštěstí	2
Kriminalita	8
Kultura	11
Reklama	30
Sport	8
Ostatní	2

Graf č. 6 Hořické občasné noviny 2005 , 11 (4).

Hořické občasné noviny 2010

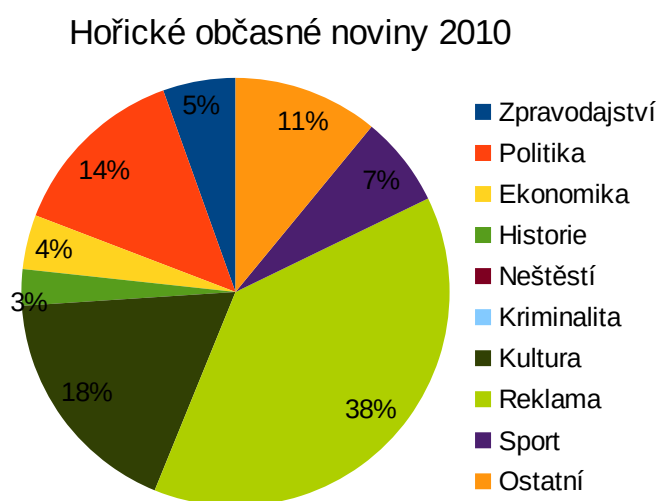
V pozorovaném čísle ročníku 2010 se největšímu zastoupení dostalo reklamě, v tomto čísle lze nalézt 28 samostatných reklamních sdělení, avšak oproti minulému zkoumanému číslu je to lehký pokles.⁶⁴ Druhou nejpočetnější kategorií byla kultura, jež čítala 13 položek. Byly sem zařazeny například 4 pozvánky na kulturní akce 5 programů kulturních institucí a články pojednávající o kulturních akcích.

Do kategorie politika se zařadilo 9 krátkých článků ze sekce sloupek starosty, pojednání o proběhlé schůzi poslanců Parlamentu České republiky a rozhovor s jedním z nich. Tato kategorie zaznamenala značný nárůst, a to především z důvodu

⁶⁴ Hořické občasné noviny: hořický nezávislý občasník. Společnost pro vydávání Hořických občasných novin, 2010, 16(4).

nově vzniklého sloupku starosty. Do kategorie sportu bylo započteno 5 článků, například pojednání o proběhlých zápasech v hokeji či kuželkách. Zpravodajství oproti předešlému zkoumanému číslu značně pokleslo a byly do něj přiřazeny pouze 4 zprávy. Do kategorie ekonomika byly zařazeny články 3, kupříkladu o probíhajících. Do kategorie historie byly přiřazeny 2 články, které připomněli Aloise Jilemnického a výroční 100 let školní budovy. Nezařazeno zůstalo 8 článků, například 3 vtipy, 4 dopisy od čtenářů a velikonoční test. V kategorii neštěstí a kriminalita se nevyskytují žádné články, což je oproti minulému předešlým číslům značná změna.

Zpravodajství	4
Politika	11
Ekonomika	3
Historie	2
Neštěstí	0
Kriminalita	0
Kultura	13
Reklama	28
Sport	5
Ostatní	8

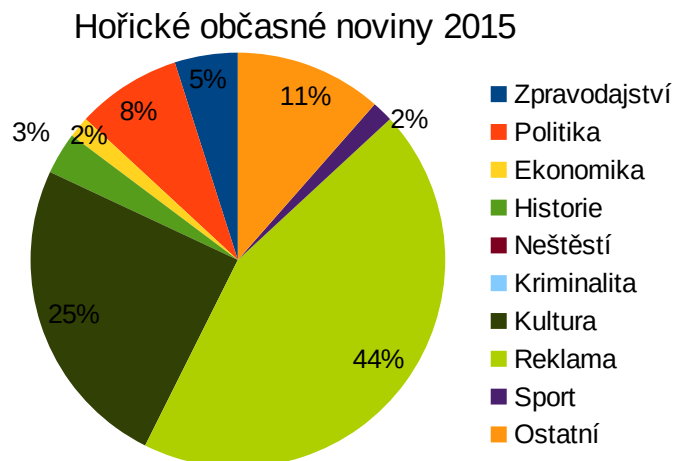
Graf č. 7 Hořické občasné noviny 2010 , 16(4).

Hořické občasné noviny 2015

Největší zastoupení si tradičně získala reklama, která byla v čísle obsažena 27krát.⁶⁵ Druhá v počtu položek byla kategorie kultury, u které bylo napočítáno vysoké množství 15 položek. Tento vysoký počet byl důsledkem 5 pozvánek na kulturní akce, 4 programů kulturních institucí a články, například o působení základní umělecké školy, křtu nové knihy Karla Martínka nebo o proběhlých kulturních akcích jako taneční představení, sochařská soutěž nebo hudební slavnosti a nakonec 1 básní. Kategorie politiky byla obsažena v 4 zprávách z radnice a článkem kritizujícím působení radnice. V tomto čísle lze nalézt pouze 3 zprávy a aktuality. Obsaženy byly 2 historické články o výročí druhé světové války. Kategorie ekonomika, kriminalita a sport shodně obsahovaly 1 článek. Ekonomika dobročinné sbírce proti rakovině, sport proběhlém turnaji v šipkách a kriminalita o podvedeném občanovi. Nezařazeno zůstalo celkem 6 položek, což je relativně vysoké číslo. Do žádné kategorie nebyly přiřazeny například 3 vtipy, články o měření času na závodech a o úspěších žáků gymnázia.

⁶⁵ *Hořické občasné noviny: hořický nezávislý občasník*. Společnost pro vydávání Hořických občasných novin, 2015, 21(4).

Zpravodajství	3
Politika	5
Ekonomika	1
Historie	2
Neštěstí	0
Kriminalita	1
Kultura	15
Reklama	27
Sport	1
Ostatní	6

Graf č. 8 Hořické občasné noviny 2015, 21(4).

2.2.2.3 Shrnutí

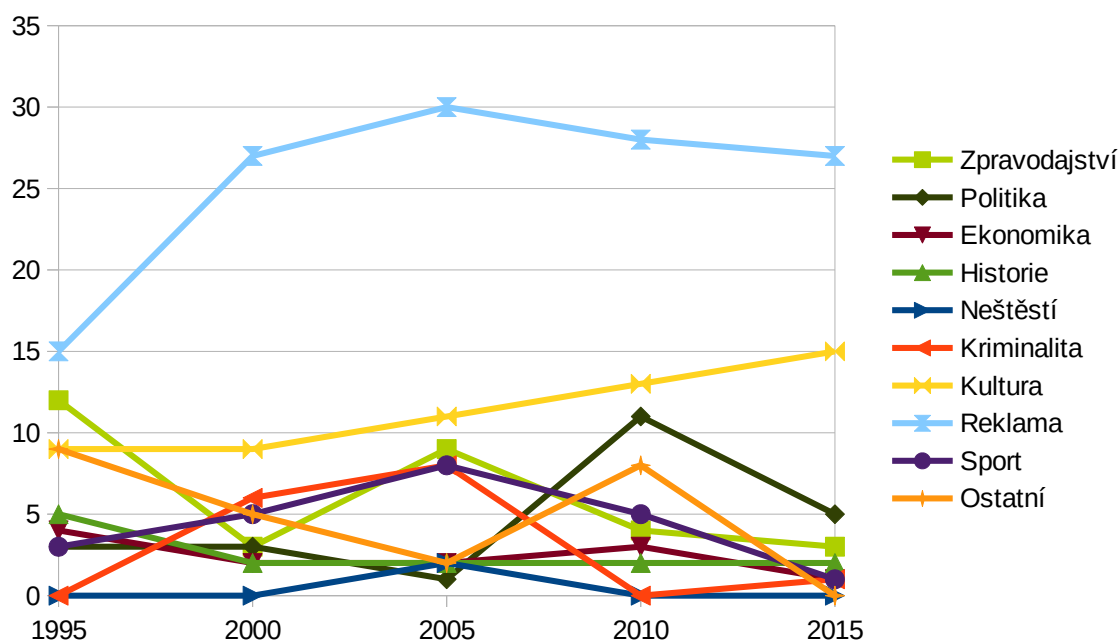
Hořické občasné noviny oproti *Hořickému občasníku* už v počátku začaly vycházet jako profesionální periodikum. Z tohoto důvodu se za sledované období forma změnila pouze minimálně. Jedinou větší proměnou je vyšší četnost v užití fotografií v průběhu let.

Za pozorované období se v periodiku vyskytly všechny vytyčené kategorie, některé byly stabilní u všech čísel vzorku a některé byly pouze ojedinělé. Stálou a nejčetnější kategorií byla reklama. U reklamy lze od prvního pozorovaného ročníku vidět velký nárůst, v ročníku 1995 bylo obsaženo 15 reklamních sdělení v ročníku 2000 už 27, zhruba na tomto počtu se ustálila pro následující ročníky. Druhou stálou a velmi početnou kategorií byla kultura, u ní je možné sledovat postupně rostoucí tendenci. V ročníku 1995 bylo obsaženo 9 kulturních položek, ty následující ročníky rostly, ve vybraném čísle ročníku 2015 tak už můžeme nalézt na 15 položek s kulturní tematikou. Zpravodajství naopak po prvním ročníku strmě kleslo. V ročníku 1995 bylo napočítáno 12 zpráv, avšak v následujících ročnících (kromě ročníku 2005, který

byl zpravodajsky obsáhlejší) byl počet zpráv kolem 3. Stálá kategorie byla politika, její obsazení ale není rovnoměrné. V prvních 3 pozorovaných ročnících byla politika spíše upozaděna, lze nalézt zhruba 3 položky na číslo, roku 2010 však vidíme značný nárůst na 10 položek (to zapříčinil vznik sloupku starosty) a následně roku 2015 opět pokles na položek 5. U historie vidíme po prvním ročníku lehký pokles z 5 na 2 položky v každém z následujících ročníků. Velmi stálou kategorií byla ekonomika, ta se držela mezi 1 až 3 položkami. Poslední opakující se kategorií v periodiku byl sport, který měl první 3 ročníky postupnou rostoucí tendenci, v prvním ročníku byl obsažen 3krát, ve třetím pak 8krát, avšak další ročníky klesá a v ročníku 2015 byl obsažen pouze 1.

Kategorie kriminalita se vyskytla pouze v ročnících 2000, 2005 a 2015, ve kterých lze nalézt 6, 8 a 1 položku. V letech 2000 a 2005 byla v periodiku přítomna rubrika policejní zprávy, která byla posléze zrušená, to mělo za následek prudký pokles v zastoupení kategorie. Neštěstí bylo obsaženo pouze v ročníku 2005, ve kterém jsou 2 položky týkající se nehod.

Kategorie ostatní byla ve všech ročnících relativně hojně zastoupena, nejvíce pak v prvním ročníku, kde nebylo zařazeno celkem 8 položek, nejméně v ročníku 2005, kde nebyly zařazeny pouze 2 položky.

Graf č. 9 Vývoj obsahu Hořických občasných novin v průběhu let

2.2.3 Listy Hořicka

Listy Hořicka byly založeny v březnu roku 1995 a jejich vydávání bylo ukončeno v květnu následujícího roku.

Doba existence těchto novin byla oproti ostatním rozebíraným periodikům výrazně kratší. A z toho důvodu u nich nelze pozorovat tolik strukturálních změn. Vydavatelem byla tiskárna Janeva Hořice pod vedením Jana Střížky.

Listy Hořicka si po celou dobu svého trvání udržely cenu 4 koruny české. Jednalo se o vcelku pravidelný čtrnáctideník o blíže neuvedeném nákladu.

Obsahově se zaměřoval především na aktuality z oblasti celého Hořicka.

2.2.3.1 Vývoj formy

Vazba a formát

Noviny byly složeny z dvojlistu velikosti A4. První 2 čísla byla sešita z horní strany skobami, následující čísla nebyla vázána.

Počet stran

Počet stran byl po celou dobu relativně stálý, nejčastěji se objevuje 12 stran na výtisk.

Typografie

Na text bylo užíváno pouze jednoho fontu, který byl v prvním čísle upravován pouze podtržením, ale velmi záhy byly přidány nejrůznější úpravy jako ztučnění a kurzíva. Zpočátku bylo pro nadpisy užíváno velké množství stylů, v prvním čísle měl skoro každý nadpis vlastní styl. Po pár číslech se užívalo především tučného černého nadpisu v černém rámu.

Dále se tyto noviny až do konce své existence typograficky neměnily.

Grafická úprava

První třetina titulní strany byla věnována názvu a ilustraci, kterou byla zelená kresba kostela a radnice města Hořic. V popředí této ilustrace je znak města.

Pod názvem bylo umístěno datum vydání, číslo, ročník a cena. Název byl vyveden zeleným písmem ze 2 fontů, slovo "listy" bylo napsáno velkými tiskacími písmeny a "Hořicka" bylo vyvedeno psacím písmem. Od druhého čísla byl na titulní stranu přidán i obsah.

U prvních 2 čísel byla užita vertikálně vedená příčka, která rozdělovala obsah stránek na 2 poloviny, v dalších číslech byla zrušena.

V některých případech, pokud byly na stránce 2 různé články pod sebou, bylo užito 2 horizontálních přímek k jejich oddělení. Tento způsob byl posléze nahrazen řadou kosočtverců. Číslování stran bylo v prvních 2 číslech na středu horní části strany, pak bylo přesunuto do části dolní. Horní a dolní části stránek jsou zakončeny tenkou přímkou.

Rozložení strany

Strany byly rozloženy nejčastěji na 2 stejné poloviny. Tento styl rozložení stran byl neměnný, avšak někdy jej naruší fotografie či ilustrace, které hranici sloupce překročí.

Fotografie a ilustrace

Fotografie byly užívány ve větší míře až od čísla 4 prvního ročníku, užívány byly snímky všech velikostí, byly černobílé a relativně málo kvalitní.

V prvních 2 číslech byly u některých typů článků, jako například u rubriky jubilentů nebo nově narozených, užívány jednoduché kresby, které ovšem od třetího čísla zmizely. Přibýly ale digitální ilustrace a perokresby k doplnění článků.

2.2.3.2 Vývoj obsahu

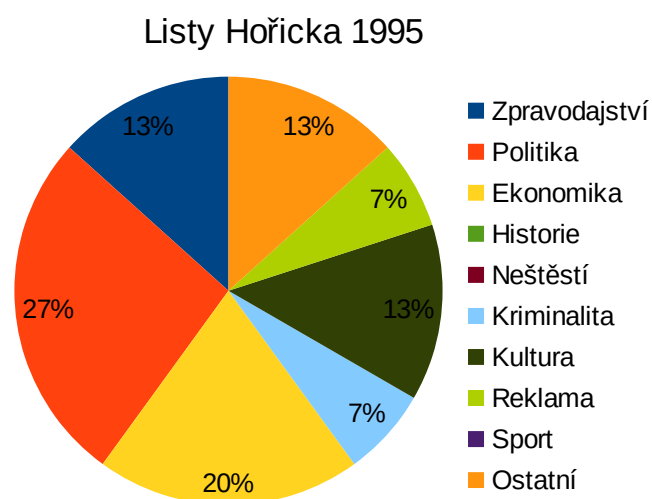
Listy Hořicka 1995

Ve zcela prvním čísle *Listů Hořicka* nalezneme především články politického a ekonomického zaměření.⁶⁶ Nejvíce obsáhlá byla politika, ta skýtala celkem 4 položky. Objevily se v ní otištěné vyhlášky městského úřadu, zápisy a usnesení z městského zastupitelstva, ale i článek představující členy zastupitelstva. Z ekonomiky lze nalézt celkem 3 články, které například upozorňují na možnost

⁶⁶ *Listy Hořicka*. Janeva Hořice, 1995, 1(1).

žádosti o dotace nebo změnu v legislativě podnikání. Z kultury se vyskytly pouze programy hořického biografu a domu kultury Koruna. Zpravodajství jako takové bylo spíše upozaděno, objevily se pouze 2 zprávy popisující aktuality v oblasti. Kategorie kriminalita byla zastoupena pouze v 1 článku, který poskytoval statistiky trestné činnosti v Hořickém obvodu za rok 1994. Vyskytla se pouze 1 položka z kategorie inzerce, a to sice reklamní sdělení o možnosti umístění reklamy v periodiku. Do kategorie ostatní byla umístěna společenská kronika a zpráva od vydavatele.

Zpravodajství	2
Politika	4
Ekonomika	3
Historie	0
Neštěstí	0
Kriminalita	1
Kultura	2
Reklama	1
Sport	0
Ostatní	2

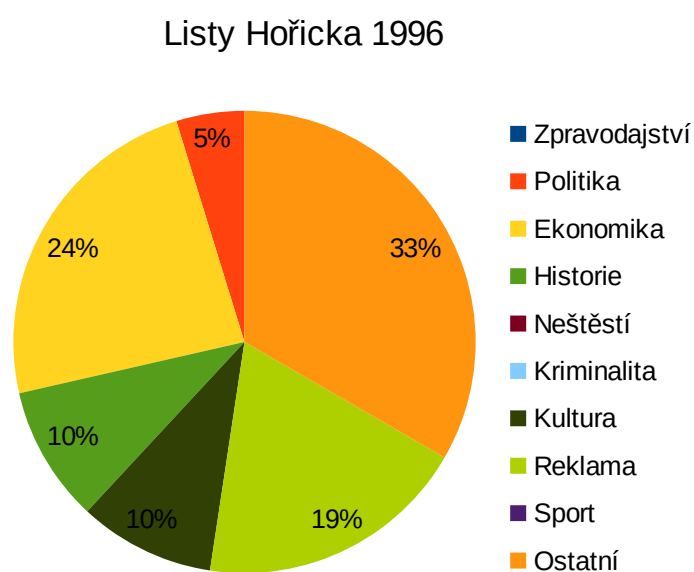

Graf č. 10 Listy Hořicka 1995, 1(1).

Listy Hořicka 1996

U tohoto čísla nebyla většina článků zařazena do žádné ze zvolených kategorií.⁶⁷ Důvod byl velký počet reakcí na články z jiných novin, především z *Hořických občasných novin* a *Jičínského deníku*, ale i ze samotných *Listů Hořicka*. Poté nebyly zařazeny články o černých skládkách, o Holovouské rodačce na misiích v Africe a článek o probíhajících zemních pracích. Druhé největší zastoupení s 6 položkami měla ekonomika. Nalezneme články o odprodeji akcií, bytové výstavbě, a například i otištěné cenové sazby investiční banky, rozhovor s zástupcem investiční společnosti a velmi zajímavé jsou i seznamy Hořických dlužníků a neplatičů. Z kategorie historie se vyskytly články o historii vrchu Gothard a připomenutí zesnulého kronikáře Kultura byla zastoupena pouze pozvánkou na kulturní akci a vyhlášením výsledku modelingové soutěže. Z politiky se objevil pouze článek, který se věnoval platům vedení města. V tomto čísle lze nalézt 4 reklamní sdělení.

Zpravodajství	0
Politika	1
Ekonomika	6
Historie	2
Neštěstí	0
Kriminalita	0
Kultura	2
Reklama	4
Sport	0
Ostatní	7

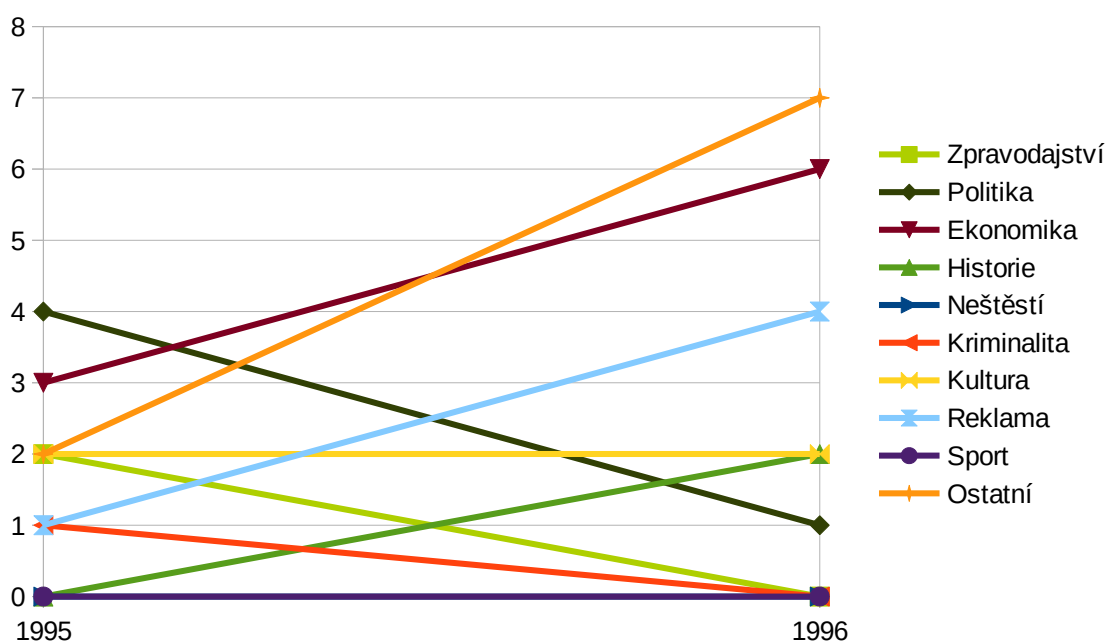
Graf č. 11 Listy Hořicka 1996, 2(4).

⁶⁷ Listy Hořicka. Janeva Hořice, 1996, 2(4).

2.2.3.3 Shrnutí

Z důvodu velmi krátké existence periodika, neměla forma příliš času k proměnám. Bylo možné spatřovat drobné změny v typografii, grafické úpravě a fotografiích v prvních několika číslech, kdy se forma periodika ustanovovala, posléze se však forma již neměnila.

Při srovnání obsahů prvního a posledního čísla *Listů Hořicka* je nejpatrnější zánik kategorií zpravodajství a kriminality. Avšak 1 nová kategorie zároveň přibyla, byla jí historie, avšak nenabyla v periodiku zásadní postavení. Pokles můžeme spatřovat pouze u politiky, jež klesla ze 4 na 1 článku. Totožné zůstalo zastoupení u kultury. U zbylých kategorií zastoupení vzrostlo. Mírný nárůst zaznamenaly kategorie ekonomiky. Nárůst o 3 položky zaznamenala reklamní sdělení. Nejvíce vzrostla kategorie ostatní, především z důvodu poskytnutí většího prostoru vyjádření myšlenek a názorů čtenářů. Neštěstí a sportu se ani jedno číslo nevěnovalo.

Graf č. 12 Vývoj obsahu Listů Hořicka v průběhu let

2.2.4 Pod Zvičinou: vlastivědná čítanka

Pod Zvičinou navazuje na periodikum stejného názvu, které bylo vydáváno v první polovině 20. století. I přes více než 40 let mezi vydáváním, navazuje *Pod Zvičinou* na číslování ročníků, kde bylo roku 1949 ukončeno (tedy ročníkem číslo 11). První periodikum s názvem *Pod Zvičinou: sborníček vlastivědný, věnovaný mládeži okresu hořického, jaroměřského a královédvorského* vycházelo v Hořicích v letech 1920—1938.

Vydávání znovu započalo roku 1946 a trvalo do roku 1949, nutno podotknout, že v této době vycházelo pouze jako příloha věstníku *Hořicko*. Roku 1993 začal *Pod Zvičinou* znovu vydávat Klub pro kulturu a výtvarné umění obcí Hořice, Dvůr Králové nad Labem, Nová Paka, Miletín, Hostinné a Běláhoř. Na vydávání se podílelo velké množství redaktorů, zpočátku bez hierarchické struktury. O rok později se však vedoucím redaktorem stává O. Hampl. A následně roku 1995 se šéfredaktorem stává Ladislav Svoboda s Janem Tomíčkem jako zástupcem a 2 čestnými šéfredaktory O. Hampl a F. Havelkou (oba byli zakládajícími členy periodika). Vydavatelem se roku 1996 stává Gymnázium Hořice, to s sebou přineslo i personální změny. Šéfredaktorem se stává Jan Tomíček se zástupcem Josefem Lindauerem. Nově se objevuje i ilustrátor, kterým byl Oskar Teimer a na přípravě jednotlivých čísel se podílejí i studenti gymnázia. Uvedené jsou pouze hlavní změny v redakci. Obsazení redakce se vzhledem k povaze periodika měnilo velmi často.

Zpočátku se *Pod Zvičinou* tisklo v tiskárně Tiba Dvůr Králové nad Labem (tisk byl v začátcích sponzorován Krkonošskými papírnami). O rok později se tisk přesunul do tiskárny Petr Frys Mostek. V letech 1996 až 1999 se periodikum tisklo v tiskárně FITOS spol. s.r.o. Stárá Paka a od roku 2000 pak v tiskárně VOSÁHLO Jičín, kde se tisklo až do konce sledovaného období. Od roku 2003 do redakčního týmu přibyl Tomáš Horák, který měl na starost grafické a technické zpracování periodika.

Oproti ostatním periodikům můžeme zaznamenat relativně velký nárůst v ceně. Když bylo *Pod Zvičinou* v roce 1993 obnoveno, stálo 3 koruny československé. O 2 roky později rostla cena o 1 korunu, tedy na 4 koruny české.

Během roku 1996, po změně vydavatele, vrostla cena na 6 a posléze na 8 korun českých. V roce 2002 *Pod Zvičinou* stálo korun 10. Další nárůsty byly v letech 2006 a 2010, při kterých se postupně cena vyšplhala na 12 a 15 korun. Cena 15 korun vydržela až do konce sledovaného období.

Zajímavým faktem, který toto periodikum odlišuje od ostatních ve zkoumaném vzorku, je to, že *Pod Zvičinou* bylo značně sponzorováno, a to mnoha institucemi, které se v průběhu let obměňovaly. Byly mezi nimi například obecní úřad Miletín, Mileta a.s. Hořice, později Komerční banka a menší živnostníci z oblasti.

První záznam o nákladu se objevuje v roce 2000, tento rok činil 800 kusů na číslo. Náklad následující léta lehce kolísal a nelze říci, že by měl výrazně sestupnou či vzestupnou tendenci. Náklad se tak držel za celé pozorované období mezi 650 a 800 kusy.

Pod Zvičinou vycházelo do roku 1998 4krát ročně a posléze 5krát ročně.

2.2.4.1 Vývoj formy

Formát a vazba

Zpočátku se jednalo o skobami sešité dvojlisty formátu A4. Od roku 2003 se *Pod Zvičinou* začalo všívat do měkké vazby takzvané obálky.

Počet stran

Počet stran se velmi různí číslo od čísla a nedá se říci, že by se někdy ustálil. Nicméně se dá pozorovat nárůst v průběhu let. Do ročníku 2003 byl počet stránek na číslo mezi 12 až 24. Po tomto ročníku stoupl na 22 až 44. Nejčastěji se objevovalo přibližně 24 stran.

Typografie

Typografický styl prvních ročníků *Pod Zvičinou* byl velmi prostý, vyskytoval se s 1 fontem textu, který nebyl nikterak upravován, neužívala se kurzíva, ani ztučnění. Nadpisy se odlišovaly pouze ve velikosti a podtržení, u některých bylo šrafované u jiných plné a u ostatních chybí, avšak byly přiřazovány spíše esteticky bez logické struktury.

Od druhého ročníku se objevoval nový styl nadpisu, který obsahoval bílý text v černém poli. Tento styl byl zaveden v celém periodiku pro všechny hlavní nadpisy.

Od ročníku 1994 se začala vyskytovat úprava textu, setkali jsme se s tučným textem, například u jmen osob, i kurzívou, ta se užívala například v textu básní.

Grafická úprava

Grafická úprava titulní strany byla velmi zajímavá. Horní třetinu strany zabírá černobílá ilustrace vrchu Zvičina. Pod úrovní ilustrace leží černý tučný podtitul vlastivědná čítanka a číslo ročníku. Následuje bíle vyvedený název v černém poli, pod kterým byla černě napsána cena.

V prvním ročníku bývaly články pod sebou odděleny podtrhnutím a 3 hvězdičkami.

Od druhého ročníku byl na titulní stranu přidán obsah. A také přímký, které vertikálně rozdělují strany na 2 poloviny.

Od ročníku 1996 se ilustrace lehce mění, stále zůstaly černobílé, ale krajina se stala noční. S touto změnou přibyla i změna barvy písma informací o daném čísle, ta se změnila na bílou. Do titulní strany též přibyl rok založení (1920), tímto způsobem se redakce hlásila k tradici původního periodika. Též přibyla cena, která v předchozích číslech chyběla, a obsah se přesunul do dolní části titulní strany.

Od druhého čísla ročníku 1996 se vyskytlo číslování stran, které před tím zcela chybělo, bylo dáno pod linku v dolní části stránek.

Od ročníku 2003 byla přidána obálka a informace o čísle byly přesunuty na ni. První polovinu obálky zabrala ilustraci Zvičiny, tentokrát již barevné. Název byl černý a vložený do ilustrace. V barevném (dle dané obálky) poli pod názvem byl černě podtitul, rok založení, rok, číslo ročníku a cena. Následovalo bílé pole, v němž byl obsah čísla a ilustrace, která se číslo od čísla mění. Od ročníku 2007 se každý rok začala měnit barva obálky. V letech 2003—2006 byla sytě oranžová. Obálka ročníku 2007 byla pastelově zelená. Ročník 2008 byl bledě modrý, ročník 2009 červený, ročník 2010 fialový. Následně se barvy začínají cyklicky opakovat. Ročník 2011 má tedy původní oranžovou barvu, ročník 2012 atd.

Rozložení strany

V prvním ročníku se užívalo rozdělení stran na 2 stejně široké sloupce, od ročníku 1994 se ale přešlo k rozdělení na 3 stejné sloupce, do kterých byl kladen obsah. Avšak bylo možné spatřit i některé výjimky, kde bylo toto rozložení porušováno. Například zprávy od redakce nebo předmluvy článků a také u otištěné prózy.

Fotografie a ilustrace

V prvních několika ročnících se objevovaly doprovodné ilustrace a fotografie spíše výjimečně. V prvním ročníku převládaly spíše ilustrace krajin, jim byla často věnována celá strana. To se však změnilo ročníkem 1996, kdy se fotografie a ilustrace začaly užívat ve velké míře. Pro příklad srovnajme dubnová čísla. V prvním ročníku dubnové číslo obsahovalo 1 ilustraci a 3 fotografie. V ročníku 1995 číslo ze stejného měsíce obsahovalo 3 ilustrace a 1 fotografii a v ročníku 1996 již 7 ilustrací a 3 fotografie. Dále se od tohoto ročníku zavedla pravidelná celostránková ilustrace na poslední straně periodika od Oskara Teimera, která se s každým číslem mění.

S dalšími ročníky užívání ilustrací a fotografií vzrostlo, například v ročníku 1998 byla založena rubrika Hledání ztraceného času, ve které měli čtenáři za úkol poznat místo na staré fotografii (tato fotografie bývá rozsáhlá až na půl strany).

V ročníku 2007 byla přidána ilustrace k některým nadpisům, nejčastěji u vzpomínkových článků na významné osobnosti. Do té doby byly ilustrace a fotografie obrazovým doplněním k článku.

Využívání fotografií a ilustrací v periodiku postupem let velmi vrostlo například v dubnovém čísle ročníku 2013 bylo užito 28 fotografií a 15 ilustrací.

Specifikum periodika bylo, že velká většina fotografií a ilustrací byla opatřena černým slabým orámováním.

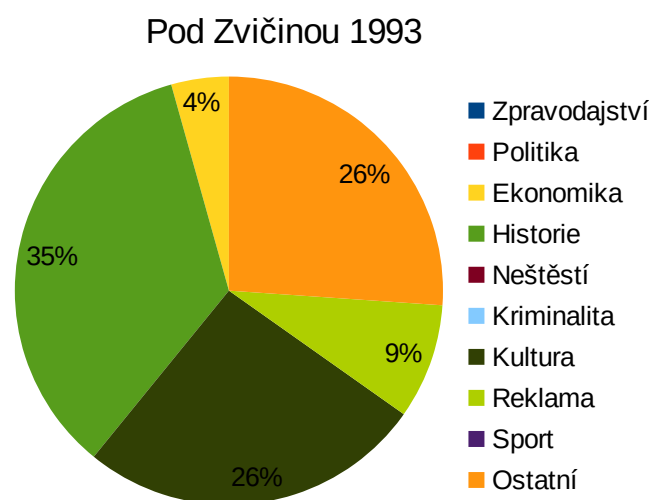
2.2.4.2 Vývoj obsahu

Pod Zvičinou 1993

V prvním zkoumaném čísle se objevilo zastoupení pouze v několika kategoriích.⁶⁸ Nejpočetnější kategorií byla historie, setkali jsme se zde s 8 články a statěmi věnujícím se například návštěvě Antonína Dvořáka v Hořicích, sčítání lidu na počátku minulého století, třicetileté válce a historii samotného periodika. Druhou nejpočetnější kategorií byla kultura, bylo sem přiřazeno 6 položek, z toho 5 básní a 1 článek o knize. Vyskytly se 2 reklamní sdělení. Do kategorie ekonomika bylo přiřazeno upozornění na probíhající sbírku pro opravu kulturních památek. Do ostatních byla zařazena otisknutá úvaha studentky gymnázia, pojednání o názvu vrchu Zvičina, poděkování českým kronikářům a vyjádření smutku nad stavem kulturní památky.

⁶⁸ *Pod Zvičinou: vlastivědná čítanka*. Klub pro kulturu a výtvarné umění obcí Podzvičinska, 1993, 11(2).

Zpravodajství	0
Politika	0
Ekonomika	1
Historie	8
Neštěstí	0
Kriminalita	0
Kultura	6
Reklama	2
Sport	0
Ostatní	6

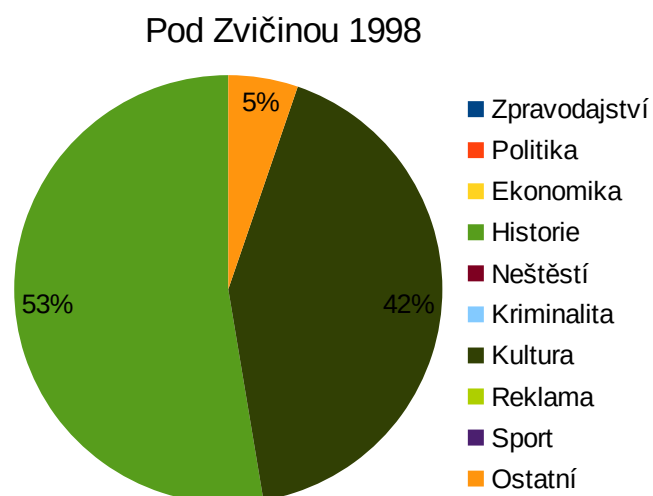
Graf č. 13 Pod Zvičinou 1993, 11(2).

Pod Zvičinou 1998

V tomto ročníku si lze povšimnout, že se zastoupené tematické kategorie snížily z 5 na 3, zcela zmizely kategorie reklamy a ekonomiky.⁶⁹ Avšak lehce vrostlo zastoupení v kategoriích historie a kultury. S 10 položkami byla i v tomto ročníku nejvíce obsáhlá historie. Toto zastoupení tvoří především historické články například o revoluci v roce 1848, následcích náletu na Drážďany, o významných osobnostech oblasti, historii obcí v oblasti či šlechtickém rodu Smiřických případně zápis z kroniky z 19. století o uprchlém vězni. Druhou nejobsáhlejší kategorií byla kultura, v té bylo celkem 8 položek, avšak 5 z nich tvoří programy kulturních institucí, 2 položky byly básně a 1 položka byl článek o aktuálním stavu smírčího kříže. Do kategorie ostatní byla dána úvaha nad životem v obci Lukavec.

⁶⁹ Pod Zvičinou: vlastivědná čítanka. Gymnázium Hořice, 1998, 16(2).

Zpravodajství	0
Politika	0
Ekonomika	0
Historie	10
Neštěstí	0
Kriminalita	0
Kultura	8
Reklama	0
Sport	0
Ostatní	1

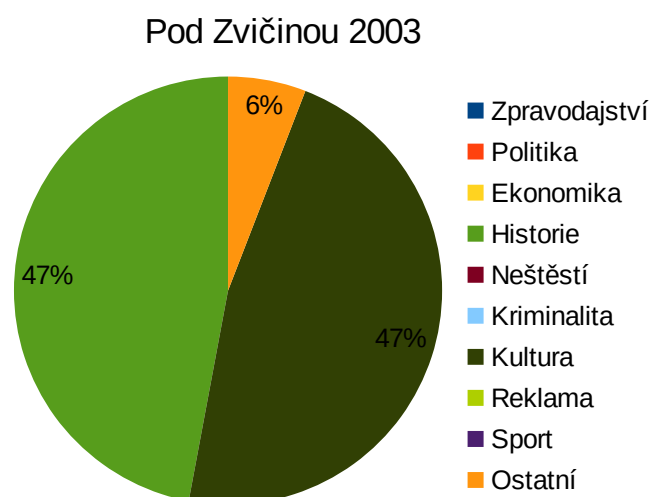
Graf č. 14 Pod Zvičinou 1998, 16(2).

Pod Zvičinou 2003

V čísle lze pozorovat rovnoměrné zastoupení obou primárních kategorií periodika, historie a kultura měla každá 8 položek.⁷⁰ U historie nalezneme především naučné historické články a stati. Připomínají se zde 2 výročí, Žižkova vítězství u Hořic a úmrtí Eduarda Štorcha. Následně 3 vzpomínky na významné hořické rodáky, jako byli profesor Holub, Václav Weinzeitzl či Jindra Kopecká, poutavé jsou i články o historii poutí a letectví. V kultuře našly zastoupení především programy kulturních institucí těch bylo celkem 6, pak 1 báseň a reportáž z kulturní akce. Nezařazený zůstal článek pojednávající o prameni toku Bystřice.

⁷⁰ Pod Zvičinou: vlastivědná čítanka. Gymnázium Hořice, 2003, 21(2).

Zpravodajství	0
Politika	0
Ekonomika	0
Historie	8
Neštěstí	0
Kriminalita	0
Kultura	8
Reklama	0
Sport	0
Ostatní	1

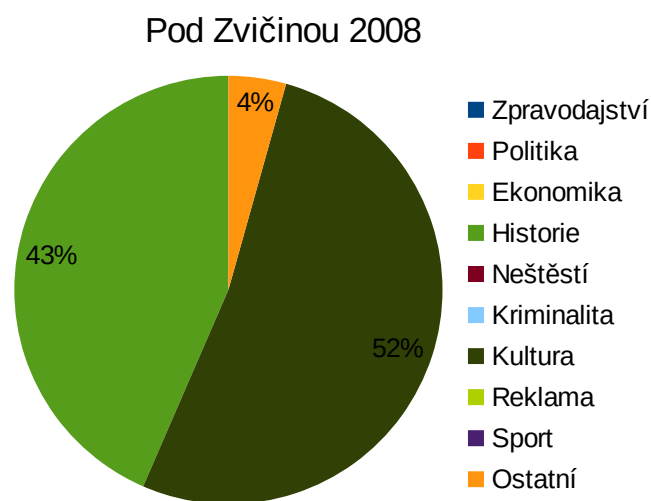
Graf č. 15 Pod Zvičinou 2003, 21(2).

Pod Zvičinou 2008

Neobjevilo se zastoupení v žádné nové kategorii, ale velmi vrostlo zastoupení v kategorii kultura, která s 12 položkami poprvé za sledované období předčila historii.⁷¹ V kultuře můžeme najít 9 programů kulturních institucí, 2 básně a 1 pozvánku na kulturní akci. V kategorii historie bylo 10 položek, především články a statě o malíři Quidu Kociánovi, obci Miletín v době druhé světové války, hořickém kronikáři Františku Šafránkovi, o historii měst v oblasti Hořicka či o historii rodiny Voňků atd. Do kategorie ostatní byl zařazen článek o turistické stezce.

⁷¹ Pod Zvičinou: vlastivědná čítanka. Gymnázium Hořice, 2008, 26(2).

Zpravodajství	0
Politika	0
Ekonomika	0
Historie	10
Neštěstí	0
Kriminalita	0
Kultura	12
Reklama	0
Sport	0
Ostatní	1

Graf č. 16 Pod Zvičinou 2008, 26(2).

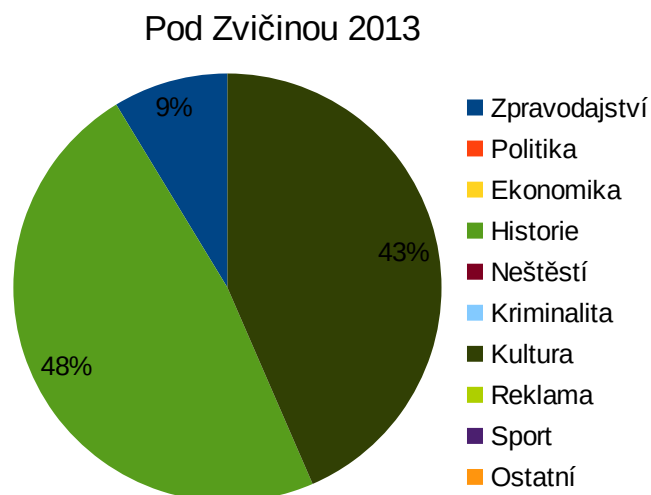
Pod Zvičinou 2013

Oproti minulému sledovanému ročníku si šlo povšimnou nápadné změny v kategoriích.⁷² Nejvíce obsáhlé byly stále historie a kultura, avšak objevily se i kategorie zpravodajství, tam se zařadily 2 zprávy o proběhlém masopustu a hasičském soustředění. Nejpočetnější kategorií s 11 položkami byla historie s články například o významných osobnostech historie Františku Khunovi a Josefu Kocourkovi, Žižkově vítězství u Hořic, vzniku pochodu O Žižkův štít či o táborákovém hnutí v 19 století. Do kultury bylo zařazeno 6 programů kulturních institucí, 2 básně, 1 písňový text a pozvánka na kulturní akci. Všechny položky v periodiku splňovaly charakteristiky zvolených kategorií,

⁷² Pod Zvičinou: vlastivědná čítanka. Gymnázium Hořice, 2013, 31(2).

a tudíž je kategorie ostatní prázdná.

Zpravodajství	2
Politika	0
Ekonomika	0
Historie	11
Neštěstí	0
Kriminalita	0
Kultura	10
Reklama	0
Sport	0
Ostatní	0

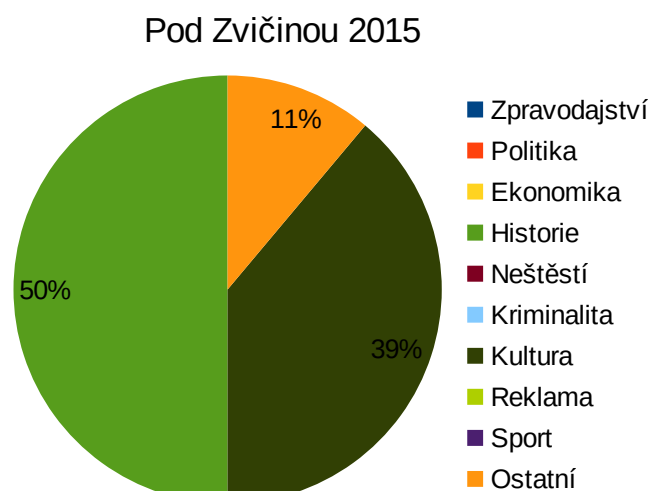
Graf č. 17 Pod Zvičinou 2013, 31(2).

Pod Zvičinou 2015

V posledním zkoumaném čísle opět nalezneme pouze 3 opakující se kategorie historie, kultura a ostatní.⁷³ Nejpočetnější je kategorie historie, která obsahuje 9 položek. Byly sem zařazeny například články a stati o výročí smrti lékaře Jana Levita, povstání na konci druhé světové války, procesech s Janem Husem či o tom, jak se v Hořicích žilo před sto lety. Do kategorie kultura bylo přiřazeno 7 položek, 6 programů kulturních institucí a 1 pozvánka na akci. Do kategorie ostatní byl přiřazen články o sopečných vrších v oblasti a obci Miletín.

⁷³ Pod Zvičinou: vlastivědná čítanka. Gymnázium Hořice, 2015, 33(2).

Zpravodajství	0
Politika	0
Ekonomika	0
Historie	9
Neštěstí	0
Kriminalita	0
Kultura	7
Reklama	0
Sport	0
Ostatní	2

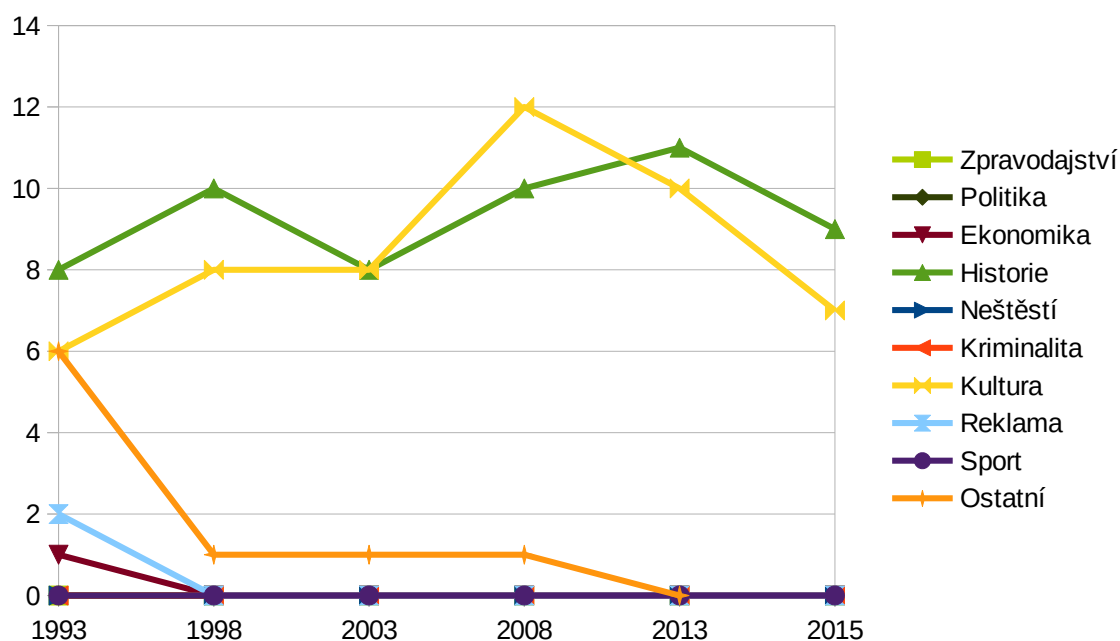
Graf č. 18 Pod Zvičinou 2015, 33(2).

2.2.4.3 Shrnutí

Forma *Pod Zvičinou* se vyvíjela pomalu a nijak značně. Nejpatrněji se proměnila vazba, když přibyla obálka. Dále pak grafická úprava, ta se proměnila například přidáním dělicích čar, nebo drobnými změnami v titulní straně. Typograficky se periodikum změnilo jen málo, například novými styly nadpisu. V průběhu sledovaného období bylo možné pozorovat nárůst jak v počtu stran, tak i v četnosti využití fotografií a ilustrací.

Jak je z povahy periodika, které se vymezuje jako vlastivědné očekávané, obsahové složení se v průběhu let příliš neměnilo. V každém z pozorovaných ročníků se objevily pouze 2 kategorie: historie a kultura. Nejvyšší obsahové zaměření periodika je kladeno na historii, především na historické články a stati. V jednotlivých ročnících tak můžeme sledovat 8 až 11 článků s historickou tematikou na číslo. Druhým hlavním zaměřením byla kultura, avšak její vysoké zastoupení je způsobeno především pozvánkami na nejrůznější kulturní akce a otištěnými programy kulturních institucí. V jednotlivých číslech už vidíme vyšší rozptyl v obsazení kultury. V prvních

3 pozorovaných ročnících vidíme drobný nárůst, v posledních 2 ročnících opět klesá. Vyskytuje se tak 6 až 12 kulturních položek na číslo. Relativně málo obsáhlá je kategorie ostatní. Většinu článků bylo možné zařadit do vytvořených kategorií. Ve 2 ročnících se šlo nalézt pro periodikum atypické kategorie. V ročníku 1993 se objevily 2 reklamní sdělení (tento fakt byl nejpravděpodobněji zapříčiněn absencí sponzoringu, který se výrazně projevuje v dalších ročnících) a 1 položka z ekonomiky. V ročníku 2013 pak 2 položky ze zpravodajství.

Graf č. 19 Vývoj obsahu Pod Zvičinou v průběhu let

2.3 Nová média

Cílem této kapitoly je upozornit na další typ médií, který se oblasti Hořicka týká. Jsou jimi takzvaná nová média. Nová média jsou pojem, který se ve společnosti objevuje čím dál častěji, přesto jsou celkem obtížně definovatelná. Antonín Pavlíček však definuje 4 základní rysy, které takové nové médium musí mít. Jsou jimi možnost

konzumenta mít zpětnou vazbu, interaktivnost, založení média na elektronické platformě a nutný výpočetní výkon.⁷⁴

Pro účely této práce, zjednodušíme chápání nového média jako webové stránky.

Webových stránek věnujících se oblasti Hořicka je hned několik. Avšak nemůžeme sledovat přímý přechod z tištěného média na médium elektronické. Nástup elektronických médií tedy neměl na tiskoviny v oblasti Hořicka přílišný vliv.

2.3.1 Horicko.cz

Soukromé webové stránky, které provozuje Zbyněk Zatloukal, jsou v provozu od roku 2001, doména byla registrována o rok dříve.⁷⁵

Stránky se zaměřují na rozličná témata. Na stránkách jsou tradiční kategorie jako jsou aktuality, ekonomika, kultura, historie, příroda, sport, rozhovory sociální služby a služby úřadů, školství nebo trávení volného času. Nalezneme však i například sbírky fotografií zajímavých míst a objektů v oblasti Hořicka a kategorii, která se věnuje regionálním specialitám, jako jsou například hořické trubičky apod.

Je nutné podotknout, že velká většina článků je přejímána z jiných zpravodajských webových stránek a pouze několik málo článků je tvořeno vlastní redakční invencí, to neplatí v kategorii rozhovorů, které jsou vedeny pouze autorem stránek.

Vzhledem k soukromé povaze stránek je přítomno několik reklamních bannerů.

Přidávání článků probíhá spíše sporadicky a některé kategorie nebyly již několik let aktualizovány. Stránky jsou však stále aktivní, především v oblasti aktualit.

74 PAVLÍČEK, Antonín. Nová média a sociální sítě. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1742-1. s. 11.

75 *Hořicko.cz* [online]. [cit. 2020-06-14]. Dostupné z: <https://horicko.cz/>

2.3.2 Hoříčák.cz

Soukromé webové stránky, jejichž doména byla zaregistrována roku 2014, ale první články se objevují až o rok později, ovšem pouze s malou aktivitou v přidávání článků, jejichž četnost se navyšuje až od roku 2018.⁷⁶

Autor stránek není uveden. Stránky se zaměřují na celou škálu témat, avšak převládá kultura, nalezneme pozvánky a programy na kulturní akce z Hořic i okolí. Druhým nejpočetnějším tématem je kriminalita a nehodovost. Dále můžeme najít zpravodajství, aktuality z politického dění či odkazy na služby obecních lékařů, restaurací či ubytování. Nechybí ani kategorie sportu, byť ta je méně obsáhlá než ty předešlé. Skoro prázdné jsou kategorie nabídka zaměstnání a inzerce, v těch se setkáme pouze se 2 články za celé působení webu.

Jelikož je web soukromý, objevuje se i několik reklamních bannerů.

Webové stránky jsou aktivní, články jsou přidávány nepravidelně, u některých panuje i měsíční odstup.

2.3.3 Hořice.org

Oficiální internetové stránky města Hořic jsou v provozu od roku 2000.⁷⁷

Stránky fungují především jako komunikační kanál mezi orgány města a jeho občany. Nalezneme zde kategorie sloužící k upozornění na důležité informace ohledně chodu města, například úřední desku, seznam vyhlášek, složení vedení města či služby městského úřadu. Specifická je i kategorie s názvem Závady a nedostatky, která slouží jako možnost přímé interakce mezi městem a občany, ti zde mohou sdělit své dotazy a výtky městu, tato služba je hojně využívána. Další velkou oblastí, kterou stránky pokrývají, je ekonomika města. Nalezneme seznamy všech poplatků za městské služby, seznam firem, výběrových řízení, možných dotací, ale i investiční možnosti. Dále lze nalézt vypsané sociální služby jako možnosti zdravotnictví, dům dětí a mládeže a dále pak nabídky škol. Další z kategorií jsou i sbírky fotografií a videozáznamů z dění v obci. Stránky nabízejí i možnost online připojení na

⁷⁶ Hoříčák.cz [online]. [cit. 2020-06-14]. Dostupné z: <http://horicak.cz/>

⁷⁷ Horice.org [online]. [cit. 2020-06-14]. Dostupné z: <https://horice.org/>

webkameru a sledování dění v obci. Specifické postavení na stránce má kultura, ta se přímo na stránce projevuje pouze programem akcí, archivem některých obecních novin a následně pak odkazem na subdoménu infocentrum.horice.org, kde se dá blíže seznámit s některými kulturními institucemi města, jako jsou muzeum, biograf, knihovna a podobně. Dále pak s možnostmi sportovního vyžití, tipy na výlety, ale i možnostmi zakoupit si zboží s logem města, nebo prohlédnout si některé památky pomocí 360° fotografií.

Nové články jsou přidávány takřka denně. Vzhledem k oficiálnímu charakteru média se neobjevují reklamní sdělení.

2.3.4 Shrnutí

Nová média na Hořicku jsou užívána již od roku 2000 a svým obsahem jsou takřka totožná s tradičními periodiky, přesto je stále nezastoupila. A ani žádná ze zavedených oblastních tiskovin nepřestoupila na internetovou platformu. Důvodem k tomu může být malá konkurence ze strany nových médií. Horicko.cz a Hořičák.cz jsou tvořeny jednotlivci a jejich obsah je přidáván nepravidelně a Horice.org slouží především pro účely města.

3 Kulturní projekt

3.1 Popis

Součástí této práce je i vypracovaný kulturní projekt. Jako projekt byla zvolena přednáška Vývoj médií na Hořicku. V této přednášce si autor práce klade za cíl přednést její výsledky zájemcům z řad občanů Hořicka i okolí. Přednášející v krátkosti nastíní obecnou problematiku lokálních a regionálních médií a následně poskytne zevrubný přehled vývoje formy a obsahu tohoto druhu médií v oblasti Hořicka.

3.2 Cíle

Tento typ projektu byl zvolen především z důvodu ústupu zájmu čtenářů o lokální a regionální médium. Přednáška si klade za cíl přiblížit občany Hořicka s médiem, které je jim tematicky a oblastně nejbližší.

Cíle bude dosaženo tak, že nejprve budou návštěvníkům za pomoci ukázek a zajímavostí představeny oblastní historické tiskoviny a následně bude velká část věnována představení nabídky současných oblastních médií.

Projekt je cílen na zájemce z řad občanů všech věkových skupin, nicméně očekává se návštěva především občanů, kterým je 50 a více let.

3.3 Financování

Byla provedena předběžná kalkulace finančních nákladů na realizaci projektu. Tato částka činí 700 korun českých. Do této částky byly zahrnuty následující náklady.

Položka	Cena
Pronájem přednáškového sálu	200,-
Náklady na propagaci	200,-
Pohoštění	300,-
Celkem	700,-

Bylo zváženo několik způsobů úhrady těchto nákladů. Prvním z nich byl individuální grant od města Hořic, avšak tento způsob se následně ukázal pro účely projektu jako nevyhovující z toho důvodu, že minimální částka pro udělení grantu je 1000 korun českých a umělé navyšování nákladů není vhodnou taktikou financování.

Další možností bylo soukromé financování, nicméně jako zcela nejideálnějším způsobem se ukázala možnost sponzoringu jedním z Hořických zainteresovaných podnikatelů, se kterým bude sepsána sponzorská smlouva. Na základě této smlouvy

budou za finanční obnos pro vznik projektu v úvodní části přednášky představeny služby tohoto podnikatele.

3.4 Propagace

Vzhledem k povaze projektu bylo zvoleno několik způsobů propagace. Prvním způsobem je vytvořená událost na internetových stránkách facebook.com, která následně bude sdílena do všech skupin, které se tematicky věnují Hořicku, každá z několika stránek má okolo 3 000 sledujících, tedy možný dosah k potenciálním návštěvníkům je značný.

Dalším způsobem propagace bude umístění oznámení o přednášce do měsíčního programu Městské knihovny Hořice, který je vyvěšen na budově knihovny.

Poslední zvolenou propagací bude osobní roznesení vytištěných pozvánek do sociálních a kulturních institucí jako například Domov důchodců, Seniorský klub či domov dětí a mládeže.

3.5 SWOT analýza

V rámci přípravy projektu byla vytvořena SWOT analýza, která měla za účel odhalit silné a slabé stránky projektu a následně slabé stránky odstranit, případně zmírnit. Výsledek analýzy dopadl následovně.

Strengths	Weaknesses
- Originální téma - Nekonenční pojetí - Občerstvení	- Slabý projev na veřejnosti - Nezkoušenost s organizací projektu
Opportunities	Threats
- Málo kulturních akcí v lokalitě - Žádné akce s tématem médií - Možnost sponzoringu	- Nízká účast - Nudný obsah přednášky

3.6 Realizace

Projekt měl být uskutečněn v květnu 2020, avšak z důvodu celostátních opatření proti nákaze Covid-19 a uzavření všech kulturních institucí včetně akcí, musel být projekt odložen na dobu neurčitou. Náhradní termín bude určen na základě odvolání všech restrikcí vůči nákaze. Vzhledem k současnému vývoji by se přednáška mohla uskutečnit v některý podzimní měsíc roku 2020, nejpravděpodobněji v září.

Projekt bude uskutečněn v přednáškové místnosti Městské knihovny Hořice. Tento objekt byl zvolen pro své ideální umístění v centru města, pro svou technickou vybavenost (místnost obsahuje připojení k internetu a dataprojektor) a následně pro optimální kapacitu (místnost je vybavena 45 konferenčními židlemi, což odpovídá představám účasti přednášky). Přívětivá je i cena za pronájem která činí 100 korun za hodinu.

Přednáška bude rozdělena do několika segmentů, první představí obecnou problematiku regionálních a lokálních médií, druhá obsáhne vývoj těchto médií v oblasti Hořicka od jejich počátku až po současnost a třetí a zároveň poslední část se zaměří na nabídku současné mediální scény Hořicka. Tyto segmenty dohromady budou trvat zhruba 60 minut a posléze bude vymezen čas na případné dotazy návštěvníků.

Závěr

V úvodu této práce byl vymezen základní teoretický rámec problematiky lokálních a regionálních médií, jakožto i historický kontext jejich vývoje po revolučním roce 1989 a metodologie následného výzkumného šetření. Tento rámec poskytuje potřebné informace pro další, výzkumnou část práce.

V této části též byly stanoveny otázky a hypotézy.

Ve výzkumné části byl sestaven chronologický přehled vývoje médií v oblasti Hořicka a následně proběhl výzkum, který si kladl za cíl zmapovat formální

a obsahový vývoj vybraných médií porevolučního období a zodpovědět tak na stanovené otázky a hypotézy.

První hypotéza: větší nástup reklamních sdělení v průběhu let se potvrdila u 3 ze 4 sledovaných periodik. U *Listů Hořicka*, *Hořického občasníku* a *Hořických občasných* novin byl zaznamenán enormní nárůst v počtu reklamních sdělení. Výjimkou se stalo periodikum *Pod Zvičinou*, ve kterém se naopak inzerce vyskytla pouze v prvním ze sledovaných čísel a v následujících již absentovala. Tato skutečnost byla zapříčiněna sponzorskými dary některých institucí oblasti Hořicka.

Druhá hypotéza, tedy že hlavní prostor v médiích bude věnován zpravodajství, byla zcela vyvrácena u všech zkoumaných periodik. Pouze u *Hořického občasníku* lze sledovat vzestup v zastoupení zpravodajství, u ostatních periodik zpravodajství v průběhu let klesá až na samý okraj jejich obsahu. V druhém ročníku *Listů Hořicka* již zpravodajství zcela chybí a u periodika *Pod Zvičinou* se zpravodajství krom ročníku 2013 nevyskytuje. Tento fakt je pravděpodobně zapříčiněn komercializací těchto tiskovin (výjimkou je *Pod Zvičinou*, kde z důvodu vlastivědného zaměření se zpravodajství vyskytlo velmi vzácně), respektive zaplněním prostoru jiným, snáze dostupnějším obsahem. Pro příklad si vezmeme číslo *Listů Hořicka* z roku 1996, kdy je největší část obsahu věnována reakcím čtenářů.

Třetí hypotézu, jež se týká změn ve formě periodik je třeba rozebrat na více dílčích bodech. Lze říci, že u všech ze 4 zkoumaných periodik došlo k nárůstu v užívání fotografií. Co do počtu stran nejvíce vrostlo periodikum *Pod Zvičinou*, mírně pak *Hořický občasník*, avšak zbylá 2 periodika měla spíše stálý počet stran.

Větší zaměření na grafickou složku ve vývoji periodik, lze sledovat pouze u *Pod Zvičinou* a *Hořického občasníku*, u zbylých periodik není grafický vývoj tak značný. Stálost textu byla prokázána u všech periodik s výjimkou *Hořického občasníku*, který v rané fázi svého vývoje se stylem textu značně experimentoval. Důvodem pro tyto změny je pravděpodobně doba vzniku periodik. *Hořický občasník* a *Pod Zvičinou* vznikly relativně krátko po Sametové revoluci (*Hořický občasník* de facto ještě v době její trvání), tudíž nedisponovaly tolika prostředky a jejich vývoj byl nucen být postupný.

Ve výzkumné části byl dále poskytnut přehled takzvaných nových médií v oblasti Hořicka jakožto i paralela s tradičním tiskem.

Formát se nezměnil u žádného z periodik, pouze u *Pod Zvičinou* byla přidána obálka a *Hořickému občasníku* byla během druhého ročníku odňata vazba.

U výzkumné části se vyskytl problém nedostatečného předvýzkumu a nevhodně zvolených tematických kategorií. Kategorie neštěstí byla obsažena pouze 1 ,kdežto jiné opakující se tematické skupiny svou kategorií neměly a byly ukládány do kategorie ostatní. Jednalo se především o společenská témata jako společenská kronika a podobně, která svou vlastní kategorií mít měla.

Cílem této práce bylo zmapovat vývoj médií v oblasti Hořicka. Detailně se však věnovala relativně krátkému úseku necelých 30 let. Vznikla tak možnost pro celou řadu prací navázat na témata, kterým byla věnována pouze okrajovaná pozornost, ať jsou jimi periodika před revolučním rokem 1989 či nová média.

Seznam použité literatury a pramenů

Prameny

- Hořický občasník. Občanské Fórum, 1989, 1(1).
- Hořický občasník. Občanské Fórum, 1990, 2(10).
- Hořický občasník. Občanské Fórum, 1990, 2(17).
- Hořický občasník. Občanské Fórum, 1990, 2(18).
- Hořický občasník. Občanské Fórum, 1990, 2(23).
- Hořický občasník. Společnost pro vydávání Hořických občasných novin, 1995, 7(2).
- Hořické občasné noviny: hořický nezávislý občasník. Společnost pro vydávání Hořických občasných novin, 1995, 1(0).
- Hořické občasné noviny: hořický nezávislý občasník. Společnost pro vydávání Hořických občasných novin, 2000, 6(4).
- Hořické občasné noviny: hořický nezávislý občasník. Společnost pro vydávání Hořických občasných novin, 2005, 11(4).
- Hořické občasné noviny: hořický nezávislý občasník. Společnost pro vydávání Hořických občasných novin, 2010, 16(4).
- Listy Hořicka. Janeva Hořice, 1995, 1(1).
- Listy Hořicka. Janeva Hořice, 1996, 2(4).
- Pod Zvičinou: vlastivědná čítanka. Klub pro kulturu a výtvarné umění obcí Podzvičinska, 1993, 11(2).
- Pod Zvičinou: vlastivědná čítanka. Gymnázium Hořice, 1998, 16(2).
- Pod Zvičinou: vlastivědná čítanka. Gymnázium Hořice, 2008, 26(2).
- Pod Zvičinou: vlastivědná čítanka. Gymnázium Hořice, 2013, 31(2).
- Pod Zvičinou: vlastivědná čítanka. Gymnázium Hořice, 2015, 33(2).
- ŠMÍD, Milan. *Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu* [online]. 2004, s. 8—9. [cit. 2020-06-14]. Dostupné z: <http://www.louc.cz/pril01/vlmed2004.doc>
- Hořicko.cz [online]. [cit. 2020-06-14]. Dostupné z: <https://horicko.cz/>
- Hořičák.cz [online]. [cit. 2020-06-14]. Dostupné z: <http://horicak.cz/>
- Horice.org [online]. [cit. 2020-06-14]. Dostupné z: <https://horice.org/>

Literatura

- WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka, ed. Regionální média v evropském kontextu. Brno: Masarykova univerzita, 2007. Média, kultura, komunikace. ISBN 978-80-210-4473-9.
- WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2.
- LESÁK, Vladimír a Jiří MALINA. Bibliografie novin a časopisů východních Čech v letech 1650—1945. Hradec Králové: Vysoká škola pedagogická, 1998.
- TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.
- TOMÍČKOVÁ, Oldřiška a Václav BUKAČ. Hořice. Praha: Paseka, 2011. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7432-109-2.
- TUŠER, Andrej. Typológia periodickej tlače I. Bratislava: Univerzita Komenského, 1995. Vysokoškolské skriptá. ISBN 80-223-0834-X.
- COMAN, Mihai. Developments in Journalism Theory About Media “Transition” in Central and Eastern Europe 1990-99.” Pp. 35–56 in Journalism Studies. Vol. 1, No. 1, 2000.
- HÁJEK, Miloslav. Uvedení do typologie českého periodického tisku. Praha: SPN, 1979.
- SPLICHAL, Slavko. Media beyond socialism: theory and practice in East-Central Europe. Boulder: Westview Press, 1994. ISBN 081331819X.
- O’NEIL, Patrick. Post-Communism and the Media in Eastern Europe. London – Portland: Frank Cass, 1997.
- GIORGI, Liana. The Post-Socialist Media: What Power the West? The changing media landscape in Poland, Hungary, and the Czech Republic. Aldershot – Brookfield USA – Hong Kong – Singapore – Sydney: Avebury, 1995.
- ČELOVSKÝ, Bořivoj. Konec českého tisku?. Šenov u Ostravy: Tilia, 2001. ISBN 80-86101-45-2.
- SOVOVÁ, Olga. Vývoj na trhu periodik po roce 1990. Pp. 105—109 in Sokol, T. 2001. Tisk a právo. Praha: Orac.
- PAVLÍČEK, Antonín. Nová média a sociální síť. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1742-1.
- BREČKA, Samuel – BENKOVIČOVÁ, Dana– TUŠER, Andrej. Regionálne a lokálne

médiá na Slovensku. Bratislava: Národné centrum mediálnej komunikácie, 1998.

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. Dějiny českých médií: od počátku do současnosti. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8.

TOMÍČKOVÁ, Oldřiška. Hořice odedávna dodneška: putování dějinami města slovem a obrazem. Hořice: Město Hořice, 2008. ISBN 978-80-254-3464-2.

CHUN, Wendy Hui Kyong a Thomas KEENAN. New media, old media: a history and theory reader. New York: Routledge, 2006. ISBN 0415942241.

KESNER, Ladislav. *Marketing a management muzeí a památek*. Praha: Grada, 2005. Expert (Grada). ISBN 80-247-1104-4.